Grey Scale #13
R G B WH GR BL C M Y K
A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19
DANES PICTA .COM

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OBRONY POWIETRZNEJ

JAWNE

I-253/A

POUFNE

Egz. nr.... 1

P/378/S

Płk dr hab. Romuald MAŃKOWSKI

SIŁY OBRONY TERYTORIALNEJ W OBRONIE BAZ LOTNICZYCH POLSKICH SIŁ POWIETRZNYCH W OKRESIE ZAGROŻENIA I WOJNY

/Opracowanie studyjne/

60787

WARSZAWA 1996

Colour Chart #13
Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black
Inches Centimetres
DANES PICTA .COM

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LOTNICZYCH I OBRONY POWIETRZNEJ

JAWNE

170306 Anna KOLEK
Podst. prawn. Nr ewid 648
z dn. 24.02.2006

BIBLIOTEKA NIEJAWNA
Akademii Obrony Narodowej
Nr ewid. I-258

ZASTRZEŻONE
POUFNE
Egz. nr ... 1

BIBLIOTEKA GŁÓWNA
Zbiorów Niejawnych
Nr ewid. 378/S

Płk dr hab. Romuald MAŃKOWSKI

SIŁY OBRONY TERYTORIALNEJ W OBRONIE BAZ LOTNICZYCH POLSKICH SIŁ POWIETRZYCH W OKRESIE ZAGROŻENIA I WOJNY

(Opracowanie studyjne)

BIBLIOTEKA GŁÓWNA - ARCHIWUM
Nr ewid. 60787
II
Akademii Obrony Narodowej

Archiwum
przekazano
31.01.2003 Jan Kolanowski

ZASTRZEŻONE

WARSZAWA 1996 r

SPIS TREŚCI

Strona

Wstęp 3

1. Miejsce obrony terytorialnej w systemie obronnym państwa. 4

2. Istniejący stan obrony lotnisk i baz lotniczych 6

3. Organizacja zwalczania pododdziałów wojsk lądowych i desantów powietrznych przeciwnika w obronie lotniska 22

4. Koncepcja wykorzystania sił obrony terytorialnej kraju w obronie baz lotniczych 29

4.1. Organizacja obrony przeciwlotniczej lotnisk bazy lotniczej 29

4.2. Organizacja obrony naziemnej lotnisk bazy lotniczej. 34

4.3. Organizacja obrony przeciwchemicznej lotnisk bazy lotniczej 40

4.4. Dowodzenie siłami obrony lotnisk bazy lotniczej. Potrzeby w zakresie organizacji łączności 41

5. Potrzeby w zakresie stanu osobowego i sprzętu oraz struktura organizacyjna sił obrony terytorialnej wydzielanych do obrony lotnisk baz lotniczych w przyjmowanej koncepcji obrony lotnisk baz lotniczych 45

6. Organizacja mobilizacyjnego rozwinięcia i potrzeby w zakresie szkolenia sił obrony terytorialnej przeznaczonych do obrony lotnisk baz lotniczych 46

7. Zabezpieczenie logistyczne działań sił obrony terytorialnej przeznaczonych do obrony lotnisk bazy lotniczej 52

8. Uogólnienia i wnioski 54

ZAKOŃCZENIE 59

WSTĘP

Konsekwencją dokonujących się zmian w koncepcji prowadzenia działań bojowych przez wojsko polskie, są zmiany funkcjonalno - organizacyjne w strukturach organizacyjnych sił zbrojnych. Głównie dotyczy to przewartościowania charakteru tych sił z ofensywnego na obronny, zmniejszenia liczebności i przypisaniu znacznej części zadań o charakterze operacyjnym i pomocniczym wojskom obrony terytorialnej (OT). Stąd w koncepcji użycia wojsk w obronnych operacjach na terenie kraju znaczącą rolę przewiduje się dla wojsk OT.

Zakłada się, że obrona terytorialna powinna być przygotowana nie tylko do efektywnego zabezpieczenia i uzupełnienia działań prowadzonych przez wojska operacyjne na obszarze kraju, ale przede wszystkim do samodzielnej realizacji zadań w ramach powszechnej obrony terytorium kraju. Dla wojsk Sił Powietrznych (SP) ma szczególne znaczenie ta część zadań, którą ujmuje się jako zdolność i udział w zabezpieczaniu i uzupełnianiu działań prowadzonych przez wojska operacyjne. W odniesieniu do SP będzie to głównie udział wojsk obrony terytorialnej w organizacji obrony naziemnej węzłów lotniskowych baz lotniczych, a także w obronie obiektów logistycznych systemu logistycznego SP.

Jak dotychczas "zachowanie żywotności" lotnisk baz lotniczych zależeć będzie od skutecznej ich osłony, obrony i ochrony przed oddziaływaniem lotnictwa, desantów powietrznych, grup dywersyjno-rozpoznawczych itp.

Tworzenie nowego systemu obronnego państwa, restrukturyzacja i przewartościowanie podstawowych zadań sił zbrojnych i wynikające stąd uwarunkowanie sprzyjają uwzględnieniu w planowaniu i prowadzeniu działań bojowych przez SP zadań, jakie na ich korzyść mogą świadczyć wojska OT.

Przedstawiane opracowanie w swojej treści zawiera próbę rozwiązania problemu udziału wojsk obrony terytorialnej w obronie lotnisk baz lotniczych i wskazanie możliwych zadań, których realizacja problem ten pozwoli choć w części rozwiązać.

1. MIEJSCE OBRONY TERYTORIALNEJ W SYSTEMIE OBRONNYM PAŃSTWA.

Zgodnie z przyjętymi przez KOK założeniami doktrynalnymi u podstaw koncepcji obrony Rzeczypospolitej legły dwa cele strategiczne:

- pierwszy - to stworzenie takiego potencjału obronnego, który zniechęcałby ewentualnych przeciwników do podejmowania prób użycia siły zbrojnej. Wykazywanie przez to, że jakakolwiek agresja podejmowana przez przeciwnika będzie dla niego nieopłacalna;

- drugi - w wypadku agresji - zagwarantowanie możliwości elastycznego użycia sił zbrojnych stosownie do jej skali i charakteru, a w razie wtargnięcia przeciwnika w głąb terytorium Polski - wyparcie poza granice.

Osiągnięcie tych dwóch celów wymaga posiadania nie tylko określonej wielkości sił zbrojnych, ale także wszystkich innych atutów obronnych państwa, w tym głównie roli oporu całego narodu oraz zawczasu przygotowanego terytorium.

Aktualnie Wojsko Polskie jest w stadium reorganizacji, przystosowując swój potencjał militarny do wymogów traktatu CFE-1.

Obecnie, a przyczyną tego są warunki w jakich jest ono przebudowywane (np. wielkość budżetu) dyslokacje wojsk itp.), wojsko polskie nie są w stanie stworzyć określonej (potrzebnej) siły obronnej zdolnej skutecznie przeciwdziałać ewentualnym zagrożeniom militarnym.

W ramach tej reorganizacji prócz wojsk operacyjnych tworzy się wojska obrony terytorialnej jako elementu systemu obronnego państwa.

Zasadność takiego rozwiązania potwierdzają doświadczenia wojny w Wietnamie, Afganistanie, wojny domowej w Jugosławi, czy w Czeczenii, gdzie działania nieregularne okazują się bardzo skuteczne wobec regularnych armii.

Zakłada się, o czym pisałem już we wstępie, że obrona terytorialna przejmie część zadań wojsk operacyjnych, a dotyczących prowadzenia regularnych i nieregularnych działań bojowych. Ponadto pozostawi się jej zadania zabezpieczenia i uzupełnienia działań prowadzonych przez wojska operacyjne.

Wynika z tego, że obrona terytorialna ma spełniać dwie podstawowe funkcje: wsparcia wojsk operacyjnych, w tym działań lądowych SP w walce i udział w zabezpieczaniu bojowym i logistycznym wojsk operacyjnych.

W skład sił obrony terytorialnej przewiduje się włączenie jednostek ogólnowojskowych, szkolnictwa, jednostek logistycznych rodzajów wojsk oraz dowodzenia i administracji wojskowej.

Wojska obrony terytorialnej będą wspomagały działalność wojsk operacyjnych. W odniesieniu do SP wyrażać się to głównie będzie utrzymaniem żywotności baz lotniczych. Węzeł lotniskowy bazy lotniczej mogą tworzyć 2-3 lotniska i 1-2 drogowe odcinki lotniskowe.

Zachowanie żywotności węzła lotniskowego baz lotniczych ma szczególne znaczenie w organizacji i prowadzeniu działań bojowych lotnictwa SP. Większość baz lotniczych realizuje szereg zadań mobilizacyjnych, a wszystkie muszą być przygotowane do zabezpieczenia bojowego i logistycznego lotnictwa w okresie zagrożenia i wojny.

Podstawowym celem obrony terytorialnej w odniesieniu do baz lotniczych SP powinno być zachowanie lotnisk węzłów lotniskowych baz lotniczych, a także przygotowanie i obrona ważnych innych obiektów położonych w rejonie węzła.

Wśród zadań związanych z prowadzeniem walki można wyróżnić związane z obroną naziemną baz lotniczych, lotnisk, składów i obiektów oddalonych (np. bliższy i dalszy punkt radiosygnałowy) oraz przeciwlotniczą i przeciwchemiczną tych obiektów; zwalczenie desantów i grup dywersyjno-rozpoznawczych przeciwnika w rejonie węzła lotniskowego; prowadzenie działań nieregularnych w przypadku zajęcia tego obszaru przez przeciwnika.

Natomiast do zadań zabezpieczenia można zaliczyć: zabezpieczenie procesu mobilizacyjnego rozwinięcia; rozbudowę fortyfikacyjną lotnisk i innych obiektów; przygotowanie i utrzymanie systemu zapór i niszczeń udział w zabezpieczeniu logistycznym działań bojowych i inne zadania.

Natomiast w zakresie zadań ratowniczych można wyliczyć udział w prowadzeniu akcji ratunkowych na korzyść SP, wsparcie wyspecja-

lizowanych sił OC w ewakuacji żołnierzy i osób cywilnych z rejonów masowych porażeń środkami toksycznymi przemysłowymi.

Wynika z tego, że podstawowym zadaniem sił obrony terytorialnej funkcjonujących w interesie lotnictwa WLOP jest między innymi uczestnictwo, wspólnie z etatowymi siłami baz, w zachowaniu żywotności ich węzłów lotniskowych.

2. ISTNIEJĄCY STAN OBRONY LOTNISK I BAZ LOTNICZYCH.

Lotniska jako obiekty wojskowe są narażone szczególnie na oddziaływanie przeciwnika.
Przeciwnik do niszczenia jego obiektów, rozmieszczonego na nim sprzętu oraz sił i środków będzie wykorzystywał: lotnictwo i artylerię z konwencjonalnymi i jądrowymi (w tym narzutowymi) środkami rażenia; wojska powietrzno-desantowe; wojska lądowe, a w tym: nieliczne, pozostałe w rejonie lotniska rozbite oddziały przeciwnika, grupy przeciwnika wychodzące z okrążenia oraz grupy dywersyjno-rozpoznawcze.

W bazach lotniczych celu przeciwdziałania napaści przeciwnika organiuje się obronę i ochronę lotnisk, której zadaniami szczegółowymi są:

- zapewnienia ciągłości realizacji działań bojowych pułkom lotnictwa;
- uniemożliwienia uchwycenia lotnisk przez przeciwnika;
- ograniczenie do minimum strat w stanie osobowym, sprzęcie i środkach materiałowych;
- likwidacja skutków napadu przeciwnika;
- umożliwienie pułkowi wyjścia spod uderzenia przeciwnika na inne lotnisko.

Obrona lotniska (bazy lotniczej) stanowi jeden z rodzajów zabezpieczenia bojowego działań lotnictwa. Organizowana musi być zawsze i na każdym lotnisku bazy lotniczej bez względu na sytuację bojową. Bezpośrednią ochronę obiektu stanowią wystawione warty i posterunki, zainstalowane urządzenia inżynieryjne lub sygnalizacyjne i alarmowe.

Obronę i ochronę lotnisk (baz lotniczych) należy rozpatrywać jako działanie kompleksowe, wzajemnie się uzupełniające i organizowane w myśl ogólnego zamiaru osiągnięcia celu. Przewaga elementów obronnych lub ochronnych zależy od rodzaju lotniska bazy lotniczej, położenia w stosunku do rubieży styczności bojowej wojsk, charakteru prowadzonych działań przez wojska lądowe, stopnia zagrożenia, warunków terenowych i demograficznych.

Obronę i ochronę lotnisk baz lotniczych organizuje się, wykorzystując siły i środki bazy lotniczej. Stanowi ona część składową ogólnego systemu obrony związku taktyczno-operacyjnego lub operacyjnego lotnictwa. Wchodzi ponadto w skład ogólnego systemu obrony obszaru kraju i osłony wojsk od uderzeń z powietrza.

W razie szczególnego zagrożenia ze strony przeciwnika w bezpośredniej obronie lotnisk bazy lotniczej powinny brać udział wojska działające lub rozmieszczone w rejonie lotniska bazy, w tym obrony terytorialnej.

Obronę lotniska (bazy lotniczej) organizuje i ponosi za nią odpowiedzialność dowódca bazy lotniczej.

Obrona i ochrona lotniska bazy lotniczej obejmuje: uprzedzenie stanu osobowego o zagrożeniu napadami z powietrza; obronę przed bronią masowego rażenia; obronę przeciwlotniczą; obronę naziemną.

Obrona lotnisk bazy lotniczej przed bronią masowego rażenia organizowana jest w celu zabezpieczenia stanu osobowego, sprzętu bojowego i obsługi oraz środków materiałowych przed porażeniem bronią jądrową, chemiczną i biologiczną lub maksymalnego osłabienia skutków jej użycia, a tym samym zachowania zdolności bojowej lotnictwa (baz lotniczych) oraz pododdziałów i służb rozmieszczonych na lotniskach baz lotniczych.

Obrona lotnisk baz lotniczych przed bronią masowego użycia obejmuje następujące przedsięwzięcia:

- przygotowanie stanu osobowego;
- wyposażenie stanu osobowego w środki indywidualnej ochrony przed skażeniami;

- rozśrodkowanie oddziałów, pododdziałów, sprzętu i środków materiałowych, ich maskowanie.

- prognozowanie stref (rejonów) porażenia, skażenia promieniotwórczego i chemicznego, zniszczeń i pożarów;

- rozbudowę inżynieryjną lotniska;

- ciągłe prowadzenie rozpoznania skażeń na lotnisku i w jego rejonie;

- powiadamianie stanu osobowego o skażeniach i zakażeniach;

- wyprowadzenie sił i środków z rejonów (stref) skażonych lub zagrożeniach;

- kontrolę napromieniowania stanu osobowego, sprzętu technicznego i środków materiałowych;

- likwidację skutków napadu bronią masowego rażenia.

Przygotowanie stanu osobowego w zakresie obrony przed bronią masowego rażenia polega na zapoznaniu go z:

- charakterystyką broni jądrowej, neutronowej, chemicznej i biologicznej oraz wymaganiami i sposobami ochrony przed skutkami ich użycia;
- sposobami i zasadami przeprowadzenia zabiegów sanitarno - higienicznych, profilaktycznych oraz udzielania pomocy porażonym, obowiązkami i zadaniami w przypadku użycia przez przeciwnika broni masowego rażenia;
- sygnałami powiadamiania o zagrożeniu.

W y p o s a ż e n i e s t a n u o s o b o w e g o w ś r o d k i o c h r o n n e dokonywane jest na podstawie tabel należności. Zaopatrywaniem w nie oraz ich wymianą dla żołnierzy pułku lotniczego (bazy lotniczej) zajmuje się szef zabezpieczenia przeciwchemicznego pułku (bazy lotniczej). Za wyposażenie stanu osobowego w umundurowanie impregnowane i bieliznę oraz za wymianę skażonego umundurowania i oporządzenia odpowiada szef służby mundurowej.

Wyposażenie stanu osobowego w środki profilatyczne, lecznicze i indywidualne pakiety przeciwchemiczne organizuje szef służby zdrowia.

Indywidualne środki ochronne (maski przeciwgazowe, maski filtracyjne, płaszcze, buty i rękawice ochronne, umundurowanie i

bielizna impergnowana) zapewniają żołnierzom ochronę przed porażeniem środkami trującymi i biologicznymi, zapobiegają przedostaniu się do organizmu i na skórę środków promieniotwórczych oraz zmniejszają stopień porażenia wskutek promieniowania cieplnego. Nakłada się je na sygnał o zagrożeniu użycia przez przeciwnika broni masowego rażenia lub po stwierdzeniu skażenia lub zakażenia.

Rośrodkowanie pododziałów i obiektów na lotniskach baz lotniczych oraz ich maskowanie ma na celu utrudnienie przeciwnikowi ustalenia miejsca rozwinięcia ważniejszych obiektów lotnisk bazy oraz zmniejszenie skutków użycia przez niego broni masowego rażenia. Przy maskowaniu należy wykorzystać właściwości obronne terenu.

Lotnisko to obiekt płaszczyznowy o dużej powierzchni, wręcz niemożliwy do ukrycia przed przeciwnikiem. Cechy demaskujące lotnisko to głównie: charakterystyczny zarys i sposób wykonania nawierzchni sztucznych (drogi startowej, dróg kołowania itp.); rozmieszczenie stref rozśrodkowania i urządzeń zabezpieczających wykonywanie lotów, ruch powietrzny i naziemny w rejonie lotnisk i na lotniskach i inne zjawiska związane z pracą lotniska.

Prognozowanie stref porażenia, skażenia promieniotwórczego i chemicznego, zniszczeń i pożarów należy do służby przeciwchemicznej przy udziale służby meteorologicznej bazy lotniczej. Polega ona na przygotowaniu niezbędnych danych do oceny skażenia promieniotwórczego terenu i powietrza (parametry wiatru w średnich i górnych warstwach atmosfery, właściwości powłoki chmur i opadów atmosferycznych, ich przewidywany rejon i zasilenie, kierunki przemieszczenia się obłoków promieniotwórczych oraz ich zmiany w czasie i przestrzeni) a także oceny skutków użycia broni jądrowej. Prognozowanie prowadzi się w celu określenia strat w stanie osobowym, sprzęcie technicznym i środkach materiałowych oraz charakteru i zakresu prac związanych z likwidacją skutków użycia przez przeciwnika broni masowego rażenia.

Podczas prognozowania ustala się granice stref porażenia, skażenia promieniotwórczego, określa wielkość natężenia promieniowania, rejony przewidywanych zniszczeń i skażeń środkami

chemicznymi oraz kierunek, głębokość i prędkość rozprzestrzeniania się skażonego powietrza.

Inżynieryjna rozbudowa lotnisk baz lotniczych obejmuje budowę urządzeń fortyfikacyjnych, schronów przeznaczonych na stanowiska dowodzenia oraz schronów i ukryć dla stanu osobowego, sprzętu technicznego i środków materiałowych.

Schrony przeznaczone na stanowiska dowodzenia i dla stanu osobowego wyposaża się w urządzenia filtro-wentylacyjne.

Rozpoznanie skażeń organizuje się w celu wykrycia rejonów skażenia i zakażenia oraz określenia ich wielkości i charakteru skażeń (zakażeń).

Rozpoznanie skażeń i zakażeń na lotnisku (w bazie lotniczej) i w jego (jej) rejonie organizuje dowódca bazy lotniczej własnymi siłami i środkami.

Rozpoznaniem skażeń promieniotwórczych i zakażeń chemicznych na lotnisku bazy lotniczej zajmuje się szef zabezpieczenia przeciwchemicznego bazy, a rozpoznaniem skażeń biologicznych - służba zdrowia bazy.

Wstępnego rozpoznania skażeń i zakażeń nowego lotniska przed przybyciem RN dokonuje grupa rekonesansowa.

Podczas bazowania lotnictwa na lotniskach w bazach lotniczych rozpoznanie skażeń i zakażeń prowadzone jest na bieżąco przez posterunki i patrole rozpoznania skażeń oraz obserwatorów z poszczególnych pododdziałów, a także dyżurnych pełniących służbę w rejonach rozmieszczenia samolotów oraz w miejscach pracy i wypoczynku.

P a t r o l e r o z p o z n a n i a s k a ż e ń prowadzą rozpoznanie odcinków skażonych na lotnisku (w bazie), oznaczają kierunki (drogi) o najmniejszym natężeniu skażenia, obserwują kierunek przesuwania się obłoku promieniotwórczego po wybuchu jądrowym, a także określają czas, po upływie którego można zdjąć środki indywidualnej ochrony przed skażeniami.

Za pomocą specjalnych przyrządów określają one natężenie promieniowania, rodzaj środków trujących, miejsca dokonania przez przeciwnika napadu chemicznego albo użycia środków promieniotwórczych lub biologicznych na lotnisku bazy lotniczej.

Do szybkiego określenia skażenia promieniotwórczego na lotnisku i w jego rejonie, mogą być użyte śmigłowce (samoloty łącznikowe) wyposażone w aparaturę dozymetryczną. Wyniki rozpoznania skażeń operator - dozymetysta melduje dowódcy drogą radiową lub osobiście po wylądowaniu.

Powiadamianie stanu osobowego o zagrożeniu napadem bronią masowego rażenia ma na celu uprzedzenie o możliwości wykonania uderzenia i uniemożliwienie podjęcia czynności obronnych i ochronnych. Do powiadamiania ustalone są jednolite dla całego kraju sygnały powszechnego ostrzegania, które powinny być przekazywane poza kolejnością przez wszystkie kanały łączności. Wykorzystuje się do tego również sygnały dźwiękowe i wzrokowe.

Sygnały o skażeniach i zakażeniach na lotnisku (w bazie) podaje dyżurny służby operacyjnej na rozkaz dowódcy pułku (bazy) lub osoby go zastępującej.

Dowódcy pododdziałów wszystkich szczebli i szefowie służb zobowiązani są kontrolować, czy sygnały dotarły do żołnierzy.

Wyprowadzenie sił i środków z rejonów (stref) skażonych lub zagrożonych ma na celu uniknięcie (zmniejszenie) strat w stanie osobowym, sprzęcie technicznym i środkach materiałowych. W tym celu w pobliżu lotniska bazy wyznacza się 2-3 rejony wyprowadzania w takiej odległości od siebie i od lotniska bazy, aby uniemożliwić jednoczesne ich skażenie lub zniszczenie.

Decyzję o wyprowadzeniu sił i środków w określony rejon oraz o sposobie i kolejności wyprowadzania podejmuje dowódca bazy lotniczej, natomiast o opuszczeniu na stałe skażonego (zagrożonego) lotniska bazy - dowódca wyższego szczebla.

Kontrola napromieniowania żołnierzy oraz skażenia sprzętu technicznego i środków materiałowych prowadzona jest w celu ustalenia zdolności bojowej stanu osobowego oraz określenia zakresu prac związanych z przeprowadzeniem zabiegów specjalnych.

Likwidację skutków napadu bronią masowego rażenia organizuje się w celu przywrócenia w krótkim czasie zdolności bojowej lotnictwa i bazy lotniczej oraz stworzenie warunków do ponownego wykonania postawionych zadań.

Do zasadniczych przedsięwzięć w tym zakresie zalicza się:

- odtworzenie dowodzenia w bazie lotniczej;
- prace ratunkowe stanu osobowego, sprzętu technicznego i środków materiałowych oraz ewakuację;
- gaszenie pożarów oraz oczyszczenie i remont (odbudowa) lotniska i dróg przylotniskowych;
- zabiegi sanitarne, dezaktywację, odkażanie, dezynfekcję oraz przedsięwzięcia izolacyjno-ograniczające lub organizację kwarantanny w razie użycia przez przeciwnika broni biologicznej;
- oczyszczanie wody i żywności z substancji promieniotwórczych, środków trujących i biologicznych oraz przywracanie przydatności użytkowej produktom żywnościowym;
- kontrolę dozymetyczną;
- zwalczanie owadów i innych nosicieli chorób zakaźnych.

Przedsięwzięcia te wykonują grupy ratunkowo-ewakuacyjne, których skład, wyposażenie i miejsce zbiórki określa dowódca bazy lotniczej w dokumentacji gotowości bojowej bazy lotniczej.

Na lotnisko bazy lotniczej, na które wykonane zostało uderzenie bronią masowego rażenia mogą być skierowane specjalne oddziały ratunkowo-ewakuacyjne. Składają się one z sił i środków służby zdrowia, warsztatów remontowych oraz pododdziałów wojsk inżynieryjnych i przeciwchemicznych. W likwidacji skutków uderzeń bronią masowego rażenia mogą brać również udział siły i środki sąsiednich lotnisk baz lotniczych oraz wojsk lądowych i obrony terytorium kraju.

Podczas likwidacji skutków napadu jądrowego dowódca bazy ustala kolejność nawiązania łączności z oddziałami, pododdziałami, przełożonymi oraz kolejność prac ratunkowych, zabiegów sanitarnych i dezaktywacji sprzętu bojowego, obiektów lotniskowych oraz określa możliwości prowadzenia działań bojowych z danego lotniska (bazy lotniczej).

Zabiegi sanitarne żołnierzy oraz dezaktywację, odkażanie i dezynfekcję uzbrojenia, sprzętu bojowego, umundurowania itp. organizuje się na podstawie wytycznych dowódcy bazy. Przedsięwzięcia te realizuje się równolegle z wykonywaniem zadań bojowych.

Czynności związane z przywróceniem zdolności bojowej oddziałów powinny być skierowane przede wszystkim na:

- odtworzenie systemu dowodzenia;
- ustalenie strat poniesionych w sile żywej i sprzęcie w rezultacie uderzenia;
- określenie przydatności lotnisk bazy do eksploatacji i ewentualny jego remont;
- przegląd i naprawę samolotów oraz sprzętu naziemnego;
- uzupełnienie środków materiałowych niezbędnych do prowadzenia dalszych działań bojowych.

Przedsięwzięcia ratunkowe, lecznicze i ewakuacyjne obejmują:

- wyprowadzenie żołnierzy ze zniszczonych obiektów;
- udzielenie porażonym pierwszej pomocy medycznej;
- ewakuację porażonych z rejonu porażenia i udzielenie przedlekarskiej (lekarskiej) pomocy medycznej.

Gaszenie pożarów organizują pododdziały i służby w swoich rejonach rozmieszczenia. Do gaszenia dużych pożarów kieruje się pododdział straży pożarnej, a w razie potrzeby - dodatkowe grupy żołnierzy z niezbędnym sprzętem z innych pododdziałów.

Wszystkie przedsięwzięcia i czynności z zakresu obrony przed bronią masowego rażenia ujmowane są w planie obrony lotniska i realizowane kompleksowo.

Obronę przeciwlotniczą lotnisk bazy organizuje się w celu niedopuszczenia do wykonania przez przeciwnika skutecznego ataku na lotniska bazy lotniczej środkami napadu powietrznego.

Do podstawowych zadań obrony przeciwlotniczej lotnisk bazy lotniczej zalicza się:

- wykrywanie przeciwnika powietrznego i powiadamianie o nim pododdziałów i służb;
- zwalczanie środków rozpoznania powietrznego przeciwnika;
- uniemożliwienie wykonania uderzeń na lotnisko (bazę);
- urządzenie ukryć i schronów dla stanu osobowego, sprzętu i środków materiałowych oraz ich maskowanie.

Do organizacji obrony przeciwlotniczej lotnisk bazy lotniczej angażuje się etatową (przydzieloną) artylerię przeciwlotniczą i wydzielone siły i środki z pododdziałów i służb bazy lotniczej. W

ramach zabezpieczenia wykonania własnych zadań oraz w ramach osłony wojsk do osłony lotnisk może być wydzielone lotnictwo myśliwskie.

Na lotniskach baz do wykrywania i rozpoznania samolotów przeciwnika służą środki radiolokacyjne lotnictwa i artylerii przeciwlotniczej.

Wiadomości o przeciwniku powietrznym wpływają do stanowiska dowodzenia bazy lotniczej z sieci powiadamiania korpusu obrony powietrznej.

Niezależnie od rozpoznania radiotechnicznego, na lotniskach bazy lotniczej prowadzi się rozpoznanie wzrokowe z punktów obserwacyjnych.

Punkty te organizuje się w celu śledzenia sytuacji powietrznej, chemicznej i naziemnej oraz określenia typu, liczby, szyku bojowego i sposobu działań samolotów przeciwnika oraz miejsca i czasu zrzutu bomb lub innych środków rażenia. Liczba punktów obserwacyjnych na lotniskach baz lotniczych będzie zmienna i zależy od rozmieszczenia, warunków obserwacji oraz liczby obiektów na danym lotnisku (w bazie). Najczęściej organizuje się jeden - dwa punkty obserwacyjne na lotnisku: w pobliżu stanowiska dowodzenia pułku i w odległości 8-10 km od lotniska. Punkty obserwacyjne powinny mieć łączność radiową i przewodową ze stanowiska dowodzenia pułku (bazy lotniczej).

Obserwację sytuacji powietrznej organizuje i ponosi za nią odpowiedzialność szef sztabu bazy lotniczej.

Głównym wykonawcą zadań związanych z obroną przeciwlotniczą lotniska (bazy lotniczej) jest dowódca etatowej lub przydzielonej artylerii przeciwlotniczej.

Zasadniczymi środkami bezpośredniej obrony przeciwlotniczej lotniska (bazy lotniczej) jest artyleria lufowa i przeciwlotnicze karabiny maszynowe. Do osłony lotnisk (baz) mogą być przydzielone również pociski rakietowe "ziemia-powietrze" o małym i średnim zasięgu.

Artyleria lufowa przeznaczona jest do zwalczania środków napadu powietrznego przeciwnika na małych i średnich wysokościach.

Może ona również z powodzeniem zwalczać desant wysadzany w rejonie lotniska (bazy lotniczej) oraz niszczyć wojska lądowe przeciwnika przenikające (podchodzące) do rejonu stanowisk ogniowych systemu obrony naziemnej lotniska, szczególnie jego środki opancerzone.

W zależności od ważności osłanianego obiektu, sytuacji powietrznej, charakteru przewidywanych uderzeń przeciwnika, ogniowych możliwości artylerii, stopnia zaangażowania innych środków obrony powietrznej do osłony lotniska (bazy lotniczej) oraz odległości od rubieży styczności bojowej wojsk, bazie może być przydzielone wzmocnienie (w postaci artylerii przeciwlotniczej, przeciwlotniczych karabinów maszynowych itp.).

Etatową artylerię przeciwlotniczą pułku lotniczego (bazy lotniczej) należy wykorzystać do bezpośredniej osłony drogi startowej i stref rozśrodkowania samolotów. Stanowiska ogniowe środków walki przeznaczonych do osłony drogi startowej powinny być rozmieszczone minimum 500-600 m od jej końcowych krawędzi, natomiast stanowiska ogniowe środków walki przeznaczone do osłony strefy rozśrodkowania samolotów mogą być rozmieszczone w samej strefie lub w niedużej odległości od niej.

Przeciwlotnicze karabiny maszynowe mogą być wykorzystywane również do bezpośredniej osłony poszczególnych (ważnych) obiektów lotniska. Rozmieszczenie stanowisk ogniowych przeciwlotniczych karabinów maszynowych powinno umożliwić prowadzenie ześrodkowanego ognia na podejściach do osłanianego obiektu i nad obiektami. Odległość między stanowiskami ogniowymi nie może przekraczać 800-1000 m.

System ognia obrony przeciwlotniczej lotniska bazy lotniczej organizuje dowódca obrony przeciwlotniczej etatowych lub przydzielonych środków, zatwierdza go - dowódca bazy lotniczej. Dowódca bazy lotniczej organizuje współdziałanie między środkami obrony przeciwlotniczej lotniska (bazy) i lotnictwem myśliwskim oraz określa zadania dla tych środków i zasady współdziałania w obronie naziemnej lotniska (bazy lotniczej).

Ponieważ współczesne środki napadu powietrznego wyposażone są w skomplikowaną i bardzo czułe urządzenie elektronicznego sterowania i samonaprowadzania, niezwykle ważną rolę w obronie

przeciwlotniczej odgrywa również przeciwdziałanie radioelektroniczne. Organizuje się je między innymi w celu uniemożliwienia lub utrudnienia przeciwnikowi wykorzystania radiotechnicznych środków naprowadzania i przez to dokładnego rażenia obiektów.

Przeciwdziałanie radioelektroniczne organizuje się na szczeblu frontu, WLOP i ZOT lotnictwa siłami i środkami jednostek (pododdziałów i oddziałów) radioelektronicznych.

Zadania i przedsięwzięcia obrony przeciwlotniczej ujmuje się w planie obrony lotniska i realizuje kompleksowo.

Obronę naziemną lotnisk bazy lotniczej organizuje się w celu niedopuszczenia pododdziałów wojsk lądowych, grup dywersyjno-rozpoznawczych i desantów powietrznych przeciwnika na lotnisko (do bazy) oraz zapewnienie ciągłości bezpieczeństwa bazowania i prowadzenia działań bojowych pułku lotniczego, umożliwienia wyprowadzenia spod uderzenia przeważających sił przeciwnika - sił i środków rozmieszczonych na lotnisku (w bazie lotniczej).

Do zadań obrony naziemnej można zaliczyć:

- odparcie i likwidację małych grup przeciwnika lub opóźnianie (zatrzymanie) podejścia przeważających jego sił do czasu nadejścia własnych wojsk lądowych wydzielonych do wzmocnienia obrony lotniska (w tym np obrony terytorialnej);

- niedopuszczenie do wysadzania (lądowania) desantów powietrznych na lotniskach bazy lotniczej;

- likwidację grup dywersyjno-rozpoznawczych w rejonie lotniska;

- ubezpieczanie wyprowadzenia z lotnisk bazy lotniczej sił i środków aktualnie w bazie rozmieszczonych.

Obronę naziemną lotniska organizuje się wydzielonymi siłami i środkami z całego stanu osobowego (pododdziałów i służb) bazy lotniczej. W warunkach jednoczesnego zabezpieczania pułku w działaniach bojowych z lotniska z bazy lotniczej do obrony naziemnej lotniska może być wydzielona z niej nie więcej niż 20-25% stanu osobowego.

Pozostały stan osobowy pododdziałów i służb bazy rozmieszczonych na lotnisku bazy i biorący udział w zabezpieczaniu lotnictwa w działaniach bojowych znajduje się w stałej gotowości

do ewentualnego wzmocnienia sił i środków obrony naziemnej lotniska.

W obronie naziemnej lotniska bazy lotniczej bierze udział również artyleria przeciwlotnicza, szczególnie w zwalczaniu desantu powietrznego, niszczeniu środków opancerzonych, a także siły żywej przeciwnika.

W zależności od sytuacji w zwalczaniu przeciwnika podchodzącego (atakującego) do lotniska bazy lotniczej mogą brać udział nie tylko samoloty bazujące na atakowanym lotnisku bazy, lecz również z lotnisk sąsiednich bazy lub baz sąsiednich.

Istniejące zagrożenia środkami oddziaływania przeciwnika na lotniska w dowolnym czasie, z dowolnego kierunku, z powietrza i ziemi sprawia, że obronę lotniska (pojedynczych lotnisk bazy) organizuje się jako okrężną, urzutowaną w głąb i aktywną.

O b r o n a o k r ę ż n a polega na organizowaniu punktów oporu we wszystkich kierunkach i możliwych podejściach do lotniska, systemu ognia tych punktów oporu oraz systemu zapór inżynieryjnych.

U r z u t o w a n i e obronne w głąb lotniska osiąga się przez zorganizowanie zapasowych punktów oporu w głębi rejonu lotniska, a także przez przygotowanie do obrony wszystkich miejsc rozmieszczenia stanu osobowego.

A k t y w n o ś ć o b r o n y polega na utrzymaniu silnego i manewrowego odwodu ogólnego przeznaczonego do wsparcia działań punktów oporu, dobrze zorganizowanym systemie ognia punktów oporu, rozmieszczeniu obrony przed granicą rejonu lotniska, właściwym zorganizowaniu współdziałania między rejonami obrony i wojskami lądowymi rozmieszczonymi w pobliżu lotniska oraz prowadzeniu ciągłego rozpoznania i obserwacji.

Podstawowymi elementami obrony naziemnej lotniska (bazy lotniczej) są: rejony obrony; odwód ogólny.

W celu zapewnienia sprawności dowodzenia obroną naziemną obszar (lotnisk bazy lotniczej) dzieli się na 3-4 rejony obrony. Liczba rejonów obrony zależy od liczby punktów oporu oraz warunków terenowych. Podział na rejony obrony musi zapewnić dowódcom rejonów sprawne dowodzenie podległymi załogami punktów oporu. Z

zasady w jednym rejonie obrony nie powinno być więcej niż 6 punktów oporu.

Granice rejonów obrony ustala się według naturalnych punktów terenowych (dozorów).

Dla każdego rejonu obrony, a w rejonie – dla każdego punktu oporu wyznacza się pas obserwacji i ostrzału, uwzględniając zamknięcie ogniem odcinków nie obsadzonych. Między rejonami obrony organizuje się współdziałanie ogniowe i taktyczne.

Rejon obrony – jest to część lotniska ograniczona naturalnymi punktami terenowymi (dozorami), posiadająca wydzielone siły i środki zdolne do aktywnego zwalczania przeciwnika. Każdy rejon tworzą:

- punkty oporu;
- rubieże terenowe;
- zapory inżynieryjne;
- punkty obserwacyjne (dowódcy rejonu i dowódców punktów oporu);
- punkty amunicyjne;
- punkty sanitarne;
- patrole.

P u n k t o p o r u jest zasadniczym elementem obrony lotniska. Stanowi go urządzony pod względem inżynieryjnym wycinek terenu, który w zależności od przeznaczenia (dla drużyny, czy plutonu) ma wymiary: długość 300-500 m i głębokość do 200 m. Na całej długości ma transzeje łączące poszczególne stanowiska ogniowe i ukrycia dla ludzi.

Schemat punktu oporu obrony lotniska przedstawia załącznik 1.

Punkty oporu urządza się na obwodzie lotniska, wysuwając je przed bronione obiekty na odległość 1000-1500 m w kierunkach najbardziej zagrożonych napadem przeciwnika.

Długość obwodu, na którym będą organizowane punkty oporu, wynosi około 25-30 km. Ponieważ między punktami oporu musi być zachowana łączność ogniowa, zachodzi konieczność przygotowania na obwodzie lotniska 12-16 punktów oporu. Punkty oporu muszą być nawzajem widoczne, tzn. nie powinno być między nimi przeszkód (pól martwych) umożliwiających skryte, niezagrożone podejście do

lotniska. Jeżeli teren w rejonie lotniska jest pokryty masywami leśnymi (zagajnikami itp.), należy punkty oporu wysunąć przed skraj lasu, na odległość 100-150 m. W każdym przypadku teren położony przed punktem oporu i na jego skrzydłach (pas ostrzału) w odległości 300-400 m musi umożliwiać jego dobrą, dokładną obserwację i prowadzenie skutecznego ognia z broni strzeleckiej.

Jeżeli warunki terenowe (jego pokrycie) nie pozwalają na wybudowanie punktów oporu, takie odcinki terenu zamyka się patrolami i zaporami inżynieryjnymi (pola minowe, pułapki sygnalizacyjne, zasieki itp.

Podczas działań bojowych na konkretnym lotnisku i w konkretnej sytuacji przygotowanie takiej liczby punktów oporu może okazać się niemożliwe. Przyczyną tego jest potrzebny zakres prac do wykonania.
Bowiem do ręcznego wykonania wykopu o objętości 1 m^3 potrzeba jednej godziny, łączny nakład prac na wykonanie jednego punktu oporu wyniesie 375 roboczogodzin,z uwzględnieniem jego elementów (transzei, rowów łączących, szczelin, stanowisk ogniowych,, ukryć itp.). Z wykorzystaniem koparki o wydajności 15 m^3/godz. - nakład ten wyniesie 25 roboczogodzin. Zakres prac związanych z przygotowaniem wszystkich punktów oporu z reguły przekracza możliwości pododdziałów i służb pułku rozmieszczonego na lotnisku. Ze względu na możliwości pułku w tym zakresie liczba przygotowywanych punktów oporu może być mniejsza od podanej (12-16), bądź punkty te będą urządzone nie w pełnym zakresie (np. tylko okop do strzelania stojąc, rowy łączące płytkie itp.).

Organizując system ognia określa się stanowiska środków ogniowych (ckm, rkm, ppanc, miejsca transporterów opancerzonych) w punktach oporu, podają główne i zapasowe pasy i sektory ognia.

System ognia musi zapewniać pokrycie pola ostrzału ogniem czołowym, bocznym i krzyżowym oraz umożliwiać ześrodkowanie ognia na najbardziej zagrożonym kierunku.

R u b i e ż e t e r e n o w e, na których organizowane są punkty oporu, powinny wyróżniać się naturalnymi właściwościami umożliwiającymi prowadzenie obrony lotniska (bazy lotniczej)

(pasmo wzgórz, kompleks leśny, przeszkody wodne). Rozpoznaje się je i przygotowuje do prowadzenia walki obronnej.

Z a p o r y i n ż y n i e r y j n e w poważnym stopniu decydują o trwałości obrony naziemnej lotnisk bazy lotniczej. Wykonywane są w postaci pól minowych, mało widocznych zapór, zawałów, rowów, urządzeń sygnalizacyjnych (dźwiękowych i świetlnych itp.).

Zapory i przeszkody inżynieryjne ustawia się przede wszystkim na zagrożonych słabo bronionych kierunkach, na podejściach do punktów oporu i między nimi, w masywach leśnych i zagajnikach. Urządzone zapory inżynieryjne maskuje się i osłania ogniem środków ogniowych punktów oporu. Prace te wykonuje się siłami i środkami pododdziałów i służb biorących udział w obronie lotniska (bazy lotniczej).

W niektórych sytuacjach do tego mogą być zaangażowane siły i środki wojsk lądowych i wojsk obrony terytorialnej.

Najskuteczniejszym środkiem w systemie zapór inżynieryjnych wykorzystywanych w obronie naziemnej lotniska (bazy lotniczej), są pojedynczo układane miny, grupy min lub pola minowe. Jeżeli nie ma min lub materiału wybuchowego, do minowania mogą być stosowane bomby i pociski.

Pojedyncze miny (grupy min) ustawia się w najważniejszych punktach lotniska (np. drogach i skrzyżowaniach dróg dojazdowych oraz na podejściach do ważniejszych bronionych obiektów lotniskowych).

Polami minowymi przeważnie osłania się odcinki terenu między poszczególnymi punktami oporu na dostępnych kierunkach. Na tych odcinkach terenu z zasady ustawia się mieszane pola minowe, składające się z różnego rodzaju min (przeciwpancernych, przeciwpiechotnych, sygnalizacyjnych, min - pułapek, min o opóźnionym działaniu itp.).

W grupie min lub w polu minowym odległość między minami przeciwpancernymi powinna wynosić 4-6 m, a między minami przeciwpiechotnymi 1-2 m. Miny przeciwpiechotne ustawia się wewnątrz przeciwpancernego pola minowego.

W czasie minowania należy unikać schematycznego ustawiania min. Wzory (systemy) minowania powinny być wcześniej opracowane i znajdować się w sztabie pułku lotniczym (bazy lotniczej).

W obronie lotniska szeroko stosuje się miny sygnalizacyjno-oświetleniowe. Miny te ustawia się przede wszystkim przed polami minowymi, zaporami i przeszkodami oraz ważniejszymi obiektami lotniska.

P u n k t o b s e r w a c y j n y dowódcy rejonu wybiera się w takiej odległości od punktu obserwacyjnego dowódców punktów oporu, aby była zachowana między nimi łączność wzrokowa.

P u n k t y o b s e r w a c y j n e dowódców punktów oporu urządza się w szczelinach lub rowach łączących w odległości 50-100 m za punktem oporu.

P u n k t y a m u n i c y j n e i s a n i t a r n e (gniazda rannych) rozmieszcza się w terenie umożliwiającym skryte i jak najszybsze dostarczenie amunicji do poszczególnych punktów oporu oraz ewakuowanie porażonych z punktu oporu do gniazda rannych, a stamtąd do izby chorych pułkowego punktu medycznego (bazy lotniczej).

Dowódcą rejonu obrony jest najczęściej oficer z pododdziału obsadzającego punkty oporu w danym rejonie. Podlega on dowódcy obrony naziemnej lotniska (bazy lotniczej).

Dowódca rejonu obrony powinien posiadać łączność (przewodową radiotelefoniczną, radiową) z dowódcami punktów oporu i dowódcą obrony naziemnej lotniska (bazy lotniczej).

Odwód obrony naziemnej lotniska stanowi około 30% sił i środków przeznaczonych do tej obrony. Tworzy się go i zachowuje do potęgowania możliwości obronnych rejonów obrony zagrożonych atakiem lub atakowanych przeważających sił przeciwnika oraz do likwidacji grup dywersyjno-rozpoznawczych i innych sił zagrażających lotnisku (bazie lotniczej). Część sił odwodu musi stale przebywać w wyznaczonym rejonie w gotowości do natychmiastowego działania, pozostała część może wykonywać etatowe czynności służbowe do momentu otrzymania sygnału do stawiania się w rejon zbiórki odwodu. Odwód dysponuje środkami transportowymi

umożliwiającymi mu szybki manewr na zagrożone kierunki. Dowódca odwodu podlega dowódcy obrony naziemnej lotniska.

Organizując obronę naziemną lotnisk bazy lotniczej należy brać pod uwagę rozmieszczenie stanowisk ogniowych artylerii przeciwlotniczej, która ze stanowisk ogniowych przeznaczonych do zwalczania środków napadu powietrznego nie jest w stanie prowadzić samodzielnej walki z atakującym z ziemi przeciwnikiem. Dlatego też dla tej artylerii w rejonach obrony przewiduje się stanowiska ogniowe do strzelania na wprost. Stanowiska te muszą być tak rozmieszczone, aby można było prowadzić ogień w najkorzystniejszych warunkach do środków pancernych i opancerzonych przeciwnika (w rejonie skrzyżowań dróg, mostów, duktów leśnych itp.). Na każde działo należy przygotować w rejonie 2-3 stanowiska ogniowe.

W celu uniknięcia niespodziewanego ataku przeciwnika oraz uniemożliwienie mu przeniknięcia przez system obrony, szczególnie w warunkach ograniczonej widoczności (noc, mgła itp.) i w ternie zakrytym, pociętym (lasy, zagajniki itp.), na lotnisku organizuje się patrole, czujki i podsłuchy. O potrzebie ich wystawiania, czasie dyżurowania, sposobie składania meldunków i łączności decyduje dowódca rejonu obrony.

Schemat organizacji obrony lotniska przedstawia schemat załącznik 3.

3. ORGANIZACJA ZWALCZANIA PODODDZIAŁÓW WOJSK LĄDOWYCH I DESANTÓW POWIETRZNYCH PRZECIWNIKA W OBRONIE LOTNISKA.

Do chwili otrzymania informacji o bezpośrednim zagrożeniu napadem przeciwnika na lotnisko stan osobowy wykonuje swoje obowiązki funkcyjne. Poszczególne obiekty ochraniane są bezpośrednio przez służby dyżurne ze składu ich sił etatowych. W punktach obserwacyjnych dowódców (rejonu obrony, punktów oporu) znajdują się żołnierze - obserwatorzy. Zadaniem tych sił jest prowadzenie obserwacji w celu niedopuszczenia do niespodziewanego napadu przeciwnika na lotnisko. Jednym ze sposobów może być w niektórych sytuacjach "przeczesywanie" poszczególnych obszarów

przylotniskowych, zwłaszcza zalesionych. Ma ono na celu wczesne wykrycie niewielkich grup przeciwnika i ich likwidację.

W celu utrzymania stałej gotowości do natychmiastowego działania w razie napadu w rejonach obrony, utrzymuje się drużyny dyżurne. Do ich zadań należy prowadzenie ciągłej obserwacji w wyznaczonym sektorze, przyjmowanie meldunków (sygnałów) od pełniących dyżury w punktach oporu, przekazywanie danych z obserwacji na SD dowódcy obrony naziemnej oraz w razie potrzeby - natychmiastowe przystąpienie do zwalczania atakującego przeciwnika.

W czasie bezpośredniego zagrożenia lotniska (bazy) ze strony przeciwnika dowódca obrony naziemnej organizuje rozpoznanie w celu określenia sił, kierunku jego podchodzenia, informuje o tym dowódców pododdziałów współdziałających w obronie lotniska bazy, ostrzega o zagrożeniu cały stan osobowy bazy, doprowadza do gotowości bojowej siły i środki wydzielone do obrony, wzmacnia obserwację podejść do lotnisk bazy, oraz podejmuje decyzję o obsadzeniu punktów oporu.

Z chwilą ogłoszenia alarmu o zagrożeniu naziemnym lotnisk bazy żołnierze wydzieleni do obrony naziemnej udają się w wyznaczone miejsce zbiórki, gdzie od dowódcy rejonu obrony otrzymują zadanie obsadzenia punktów oporu lub wyznaczonych rubieży obrony na najbardziej zagrożonym kierunku. W pozostałych rejonach obrony organizuje się patrolowanie i obserwację terenu.

Po ogłoszeniu alarmu o zagrożeniu lotnisk bazy odwód ześrodkowuje się w rejonie stanowiska dowodzenia dowódcy obrony naziemnej, gdzie znajdują się przeznaczone dla niego środki transportu.

Dowódca obrony naziemnej lotniska bazy jako organizator walki obronnej, zobowiązany jest szczególnie dokładnie zorganizować system ognia. Osobiście określa stanowiska ogniowe ciężkich karabinów maszynowych, środków przeciwpancernych oraz główne i dodatkowe sektory ostrzału.

W zależności od sytuacji do odparcia przeciwnika można stosować różne formy działań. Jeżeli przeciwnik zostanie wykryty na dalekich podejściach do lotniska bazy, a jego siły rozpoznane

jako niewielkie, należy część sił skierować do punktów oporu na kierunku zagrożonym, a zasadnicze – poza rejon lotniska w celu zniszczenia podchodzącego przeciwnika.

W razie działania lub podejścia do rejonu lotniska większych sił przeciwnika należy ponadto na zagrożony kierunek przesunąć odwody do rejonu umożliwiającego skuteczne kontratakowanie lub zajęcie doraźnie zorganizowanej rubieży obronnej.

Obserwację przeciwnika należy prowadzić wszystkimi dostępnymi środkami i sposobami. Jednym z nich jest organizowany system patrolowania, który powienien zapewnić wykrycie przeciwnika przed rubieżą, z której mógłby on prowadzić skuteczny ogień z broni strzeleckiej do bronionych obiektów lotniska. Zadaniem patroli jest również obserwacja ruchu przeciwnika w terenie i składzie meldunków o sytuacji do stanowiska dowodzenia dowódcy obrony naziemnej. Odpowiednio wczesne wykrycie i ustalenie sił przeciwnika, jeszcze przed podejściem do bronionych obiektów, uniemożliwi mu podczas napadu na lotnisko wykorzystanie czynnika zaskoczenia.

Dowódca obrony naziemnej po postawieniu zadań dowódcom rejonów obrony oraz zawiadomieniu dowódców oddziałów (pododdziałów) wojsk lądowych i obrony terytorialnej rozmieszczonych w pobliżu lotniska bazy, o grożącym napadzie na lotnisko bazy, nieustannie śledzi rozwój sytuacji naziemnej i reaguje na otrzymywane meldunki od podwładnych. Precyzuje jednocześnie zadania do odparcia przeciwnika i wykorzystania artylerii przeciwlotniczej do obrony naziemnej.

W wypadku wtargnięcia przeciwnika w granice obrony naziemnej lotniska bazy podejmuje się walkę i dąży do zatrzymania, a na najbardziej zagrożonym kierunku wprowadza się do walki odwód.

Odwód przed wprowadzeniem do walki otrzymuje zadanie, w którym określa się rubież rozwinięcia, kierunek i obiekt ataku oraz sygnał przejścia do ataku.

Jeżeli nie ma dogodnych warunków, aby przejść do kontrataku odwód może być wykorzystywany do wzmocnienia obrony na kierunkach zagrożonych. Wówczas dowódca obrony naziemnej organizuje nowy

pdwód, w skład którego powinny wchodzić siły i środki z kierunków nie związanych z walką.

Obrona naziemna lotniska bazy musi być przygotowana również do prowadzenia walki z desantem powietrznym przeciwnika zrzuconym (wysadzonym) w rejonie lub bezpośrednio na lotnisku bazy. Osiąga się to dzięki stałej obserwacji sytuacji powietrznej, właściwemu zorganizowaniu systemu ognia artylerii przeciwlotniczej oraz przygotowaniu pozostałych środków ogniowych do prowadzenia ognia do desantów powietrznych.

W razie wysadzania desantu w rejonie lotniska bazy, stawia się w stan gotowości siły i środki obrony lotniska bazy, wzmacnia obserwację podejść do lotniska oraz kieruje do rejonu desantowania odwód obrony naziemnej z zadaniem niszczenia oddzielnych grup desantu podczas lądowania i zbiórki. Jeżeli desant przeciwnika po wylądowaniu (zrzucie) przeprowadzi zbiórkę i przjdzie do ataku, wówczas obronę lotniska należy prowadzić zgodnie z zasadami walki wojsk lądowych w obronie.

Jeżeli wysadzenie (zrzut) desantu odbywa się bezpośrednio na lotnisko bazy, należy otworzyć do desantu ogień ze wszystkich możliwych środków ogniowych i skierować do miejsc desantowania grupę przeciwdesantową złożoną z odwodu (w razie konieczności wzmacnia się ją), z zadaniem rozbicia i likwidacji lądującego przeciwnika. Jednocześnie wzmacnia się bezpośrednią obronę stanowisk dowodzenia, węzłów łączności, stref rozśrodkowania samolotów, magazynów itp.

W niesprzyjającej sytuacji taktycznej, na rozkaz wyższego przełożonego, może być zarządzone przebazowanie (ewakuacja) pułku (eskadry) lotniczego bazującego aktualnie w bazie lotniczej na inne lotnisko (do innej bazy). W takich warunkach dowódca obrony naziemnej, na podstawie wytycznych dowódcy obrony lotniska bazy organizuje osłonę przebazowania (ewakuacji) pułku siłami i środkami wydzielonymi do obrony naziemnej, zatrzymując (opóźniając podejście) przeciwnika do lotniska bazy do chwili wylotów samolotów i odejścia rzutów (rzutu) ewakuacyjnych.

Samoloty, które wystartowały, mogą wziąć udział w odpieraniu (niszczeniu) przeciwnika atakującego lotnisko bazy.

Do niszczenia obiektów na opuszczonych lotniskach bazy oraz do ubezpieczenia prac związanych z niszczeniem, wydziela się niezbędne siły i środki z bazy lotniczej.

Obronę lotnisk bazy organizuje dowódca bazy lotniczej na podstawie zarządzenia dowódcy szczebla nadrzędnego, z uwzględnieniem sytuacji naziemnej, powietrznej, warunków terenowych oraz posiadanych sił i środków przeznaczonych do tego celu.

W zarządzeniu dotyczącym obrony lotniska dowódca szczebla nadrzędnego powinien określić:

- zadania sił i środków lotniska bazy w ramach systemu obrony związku taktycznego lotnictwa, a w odniesieniu do baz lotniczych – w ramach węzła lotniskowego bazy;
- siły i środki wzmocnienia przydzielone do wykorzystania w obronie danego lotniska bazy, w tym obrony terytorialnej;
- sposób współdziałania lotnictwa i naziemnych środków obrony przeciwlotniczej, biorących udział w osłonie lotniska bazy;
- sposób wyprowadzania sił i środków z lotniska bazy w razie bezpośredniego zagrożenia przez przeważające siły przeciwnika;
- rozmieszczenie w rejonie lotniska bazy pododdziałów (oddziałów) wojsk lądowych i obrony terytorialnej oraz sposób współdziałania z nimi podczas odpierania napadu przeciwnika na lotnisko bazy;
- organizację powiadamiania o zagrożeniu;
- sygnały alarmowe i sposób ich przekazywania;
- sposoby i zasady maskowania działalności na danym lotnisku bazy i lotniska bazy.

Niewydanie w tej sprawie zarządzenia przez szczebel nadrzędny nie zwalnia dowódcy bazy od obowiązku organizacji obrony i ochrony lotnisk bazy i nie zdejmuje odpowiedzialności za bezpieczeństwo sił i środków rozmieszczonych na lotniskach w bazie.

W razie rozmieszczenia samolotów na dwóch lotniskach dowódca bazy i pułku lotniczego ponoszą odpowiedzialność za organizację obrony obydwu lotnisk. Obronę lotniska zapasowego (rozśrodkowania)

organizuje dowódca lotniczy grupy materiałowego i technicznego zabezpieczenia zgodnie z wytycznymi dowódcy bazy. Jeżeli pułk rozmieszczony jest w bazie lotniczej (jej węźle lotniskowym) to za organizację obrony i ochrony każdego z lotnisk bazy odpowiada dowódca bazy wraz z komendantem danego lotniska.

Praca związana z organizacją obrony (nowego, kolejnego) lotniska rozpoczyna się już z chwilą przybycia na nie grupy rekonesansowej lub RN. Podczas rekonesansu lotniska i przyległego rejonu ocenia się sytuację naziemną i powietrzną, kierunki najbardziej dogodne do podejścia i napadu przeciwnika na lotnisko oraz ustala się możliwość uzyskania pomocy od jednostek bazujących w pobliżu lotniska, a także orientacyjną strukturę obrony i zakres prac rozbudowy inżynieryjnej obrony lotniska, głównie obrony naziemnej.

Biorąc za podstawę otrzymane zarządzenie dowódcy szczebla nadrzędnego dotyczącego organizacji obrony lotnisk bazy, dane z rekonesansu lotnisk i wnioski z oceny sytuacji, dowódca bazy podejmuje decyzję o obronie lotnisk bazy. Decyzję tę przekazuje szefowi sztabu bazy, szefowi logistyki bazy, dowódcy pododdziału łączności i ubezpieczenia lotów, dowódcy artylerii przeciwlotniczej i w miarę potrzeby pozostałemu personelowi kierowniczemu bazy.

Decyzja dowódcy bazy w zakresie obrony powinna zawierać:

- cel i zadania obrony lotnisk bazy;
- zadania pododdziałów i służb bazy biorących udział w obronie lotnisk bazy;
- zadania w zakresie rozbudowy inżynieryjnej i maskowania lotnisk bazy;
- sposób współdziałania z oddziałami (pododdziałami) wojsk lądowych, w tym obrony terytorialnej przewidzianych do udziału w obronie lotnisk bazy i likwidacji skutków napadu bronią masowego rażenia;
- warunki i sposób wprowadzenia sił i środków z lotnisk bazy w sytuacji zagrożenia napadami przeciwnika;

- sposób powiadamiania i czynności stanu osobowego w wypadku zagrożenia napadem przeciwnika na lotnisko (bazę);
- system dowodzenia w obszarze lotnisk bazy.

Zgodnie z decyzją dowódcy bazy, szef sztabu bazy przy współudziale szefa logistyki bazy i przedstawicieli innych pododdziałów biorących udział lub współuczestniczących w obronie lotnisk bazy - opracowują **plan obrony lotniska bazy.**

Plan obrony lotniska składa się z części opisowej i graficznej. Przykładowa treść części opisowej planu obrony lotniska bazy przedstawiona w załączniku 2, graficznej w załączniku 3.

Plan obrony i ochrony lotniska (baz) wykonuje się w dwóch egzemplarzach. Pierwszy egzemplarz znajduje się na SD bazy, drugi - na SD określonego lotniska bazy.

W zależności od sytuacji bojowej, posiadanego czasu i innych czynników wpływających na organizację obrony lotnisk bazy, treść i formę dokumentów planu obrony może ona być różna. W niektórych sytuacjach plan obrony lotniska (bazy) może stanowić tylko część graficzna zawierająca jednak wszystkie niezbędne dane ułatwiające dowodzenie. W każdym przypadku należy dążyć do tego, aby wszystkie omówione dokumenty planu obrony były opracowane.

Dowódca bazy na podstawie swojej decyzji i planu obrony lotnisk bazy stawia zadania do obrony lotnisk bazy. Po postawieniu zadań dowódca i sztab bazy kontrolują przebieg wykonywanych przedsięwzięć związanych z obroną lotnisk bazy.

Biorąc pod uwagę rozważania zawarte w powyższym opisie można wyciągnąć następujące wnioski odnośnie organizacji obrony baz lotniczych:

- potrzeby w zakresie obrony lotnisk baz lotniczych przerastają możliwości etatowych pododdziałów baz lotniczych .

Ocenia się, że w przedstawionej w rozważaniach koncepcji obrony naziemnej lotniska bazy należy wykorzystać w każdym rejonie obrony po jednej kompanii obrony z etatową bronią strzelecką wzmocnioną plutonem moździeży. Natomiast w odwodzie utrzymywać jedną kompanię obrony ze środkami przeciwpancernymi (np. baterią przeciwpancerną). Wydaje się, że pododdziały obrony naziemnej

powinny być wyposażone w lekkie przenośne uzbrojenie o dużej sile ognia i posiadać strukturę kompanijną z pododdziałami wzmocnienia i zabezpieczenia;

- istnieje potrzeba wzmacniania obrony lotnisk baz lotniczych pododdziałami obrony terytorialnej wyposażonych w uzbrojenie właściwe do prowadzenia działań bojowych przez wojska lądowe;

- istnieje potrzeba rozbudowy fortyfikacyjnej lotnisk oraz przygotowanie zawczasu rubieży obronnych lotnisk baz lotniczych.

4. KONCEPCJA WYKORZYSTANIA SIŁ OBRONY TERYTORIALNEJ KRAJU W OBRONIE BAZ LOTNICZYCH.

Dotychczas obrona lotnisk organizowana jest z wykorzystaniem organiczynych sił i środków wydzielonych z jednostek wojskowych bazujących na tych lotniskach. Jednocześnie duże obciążenie tych jednostek zadaniami mobilizacyjnymi, szkoleniowymi i logistycznymi na rzecz lotnictwa bojowego sprawia, że siły i środki wydzielone do obrony lotnisk są niewystarczające i nie gwarantują wykonania stojących przed nią zadań.

4.1. Organizacja obrony przeciwlotniczej bazy lotniczej

Jednym z ważniejszych zadań sił powietrznych (SP) jest opracowanie przyszłościowego planu obrony powietrznej kraju. W planie tym przypisuje się znaczącą rolę właśnie bazom lotniczym - jako ogniwom systemu logistycznego lotnictwa SP, a jednocześnie jako elementowi składowemu systemu obrony powietrznej. Wchodzące w skład systemu obrony powietrznej bazy lotnicze, będą wymagać dobrze zorganizowanej obrony. Obronę tę należy widzieć i rozpatrywać kompleksowo, tzn. jako obronę przed atakami z powietrza, ziemi oraz obronę przed skutkami użycia przez przeciwnika broni chemicznej, biologicznej czy jądrowej.

Obrona baz lotniczych przed atakami z powietrza powinna być elementem obrony przeciwlotniczej urządzeń i obiektów SP. Stanowić

ona powinna część składową obrony powietrznej[1/] OP sektorów i stref. Obronę powietrzną sektor i stref musi zapewnić system obrony powietrznej kraju. Natomiast odpowiedzialność za obronę przeciwlotniczą (OPL) poszczególnych obiektów ponoszą wojska korzystające z tych obiektów. W przypadku baz lotniczych będą to ich dowódcy.

Obrona przeciwlotnicza obiektów powinna, zgodnie z ogólnie przyjmowanymi zasadami uzupełniać i wzmacniać obronę powietrzną sektorów i stref. Obrona powietrzna i obrona przeciwlotnicza poszczególnych obiektów, w tym baz lotniczych powinna się uzupełniać. Należy też przewidywać, w zależności od sytuacji, włączenie sił i środków lokalnej OPL obiektów do systemu obrony powietrznej stref i sektorów, lub także rozmieszczenie naziemnych systemów ogniowych OP, aby w sposób bezpośredni przyczyniały się one do obrony ważnych obiektów stałych, w tym baz lotniczych. W każdym razie działania sił i środków OPL obiektów muszą być skoordynowane i podporządkowane zamierzeniom i wymaganiom OP kraju. Oznacza to, że muszą być uwzględniane obowiązujące w systemie OP kraju rozkazy, wytyczne, zarządzenia ustalenia i sposoby zwalczania obiektów powietrznych przeciwnika. Kierowanie walką w rejonie bronionego obiektu powinno się odbywać z reguły ze stanowiska dowodzenia OPL obiektu (w tym wypadku bazy lotniczej) posiadającego bezpośrednią łączność ze stanowiskiem dowodzenia strefy czy sektora OP. W każdym razie OPL węzła lotniskowego bazy lotniczej stanowić powinna część składową systemu korpusu obrony powietrznej, w którego rejonie jest rozmieszczona.

Według ocen specjalistów wojskowych obecnie istniejąca OPL obiektów SP, szczególnie lotnisk, przed atakami z powietrza - w świetle istniejącego zagrożenia - jest niewystarczająca. Tym bardziej, pozostawiona w dotychczasowym układzie - w odniesieniu do baz lotniczych. Nadal podstawą OPL lotnisk są głównie 37 mm armaty przeciwlotnicze oraz 12,7 mm.

1/ Obrona powietrzna obejmuje obronę przeciwlotniczą, przeciwrakietową i przeciwkosmiczną.

Parametry taktyczno-techniczne tych środków walki nie pzwalają na skuteczne zwalczanie środków napadu powietrznego (ŚNP) przeciwnika atakujących lotnisko. Możliwości ogniowe tych środków nie są wystarczające do realizacji zadań OPL, wynikających ze stopnia zagrożenia bronionych obecnie lotnisk, a tym bardziej w przyszłości - do OPL baz lotniczych.

Zwiększenie możliwości obrony (osłony) przeciwlotniczej baz lotniczych przed atakami z powietrza należy widzieć między innymi przez wprowadzenie do OPL systemów rakietowych np. typu "Patriot", "Roland"[2/] czy typu "Strzała" lub "Singer"[3/] lub innych o zbliżonych parametrach np. polski "Grot" czy zestaw rakietowo - artyleryjski typu ZUR-23-25 w składzie podwójnej armaty 2A14-23 mm i zestawu rakietowego "Strab".

Podstawą organizacji OPL baz lotniczych powinien być szeroki wachlarz środków ogniowych - od przeciwlotniczych karabinów maszynowych, zestawów rakietowo-artyleryjskich, armat - do przeciwlotniczych systemów rakietowych typu "Roland", "Stinger" w różnym zestawieniu.

Różnorodność środków ogniowych powoduje nakładanie się stref ognia i umożliwia walkę ze ŚNP przeciwnika na różnych wysokościach

---

2/ Rakietowy zestaw przeciwlotniczy "Roland" jest automatycznym systemem rakiet kierowanych, przeznaczonych do zwalczania obiektów powietrznych na małych i średnich wysokościach. Stanowi on niezależną jednostkę ogniową, obsługiwaną przez trzech żołnierzy. Może prowadzić walkę w dzień i w nocy, we wszystkich warunkach atmosferycznych. Zasięg skutecznego ognia zestawu wynosi 500-6000 m, przy możliwości zwalczania obiektów powietrznych lecących na wysokości 5000 m.

3/ Rakietowy pocisk przeciwlotniczy "Stinger"może być odpalany z wyrzutni umieszczonej na ramieniu strzelca. W skład przenośnego zestawu wchodzą: plot pociski rakietowe "Stinger" znajdujące się w kontenerze wyrzutni transportowej oraz urządzenie rozpoznawcze "swój-obcy". W kontenerze znajduje się też celownik optyczny służący do wizualnego ujęcia i prowadzenia obiektu, określenie odległości i wprowadzenie wyprzedzenia przy odpaleniu rakiety. Pocisk wyposażony jest w urządzenie samonaprowadzające na obiekt pracujące na podczerwień i ultrafiolet. Zestawy przeznaczone są do bezpośredniej osłony lotnisk, baz lotniczych przed uderzeniami lotnictwa z małych i bardzo małych wysokości.

i odległościach. Nie może tego spełnić jeden, choćby nawet najdoskonalszy środek OPL.

Jak więc powinien być zorganizowany system OPL bazy lotniczej, aby obrona była najskuteczniejsza?

O liczbie i rodzaju środków OPL wydzielonych lub przydzielonych do obrony decyduje ważność obiektu, jego charakter i stopień zagrożenia. System OPL powinien zapewniać: środkom ogniowym systemu OPL danej bazy lotniczej - zniszczenie ŚNP przeciwnika przed rubieżą użycia uzbrojenia pokładowego; systemowi bazy lotniczej - pełne wykorzystanie możliwości środków ogniowych wydzielonych do jej obrony; siłom i środkom OPL bazy lotniczej - skuteczne zwalczanie przeciwnika ze stanowisk ogniowych zarówno nie przygotowanych, jak i przygotowanych, także w wypadku zmiany zadania obrony (przydzielenia nowego celu); ochronę obsługi środków OPL przed porażeniem odłamkami i pociskami.

Zadania związane z nadzorowaniem przestrzeni powietrznej, wykryciem obiektu powietrznego i jego identyfikację powinny być wykonywane z zastosowaniem urządzeń niezależnych lub zintegrowanych ze środkami ogniowymi.

Wadą systemów rakietowych jest dość duża strefa martwa uniemożliwiająca zwalczanie obiektów w małej odegłości od wyrzutni. Stąd też wzrasta rola zastosowania w systemie OPL sprzężonych, szybkostrzelnych armat (np. ZUR-23-2S). Armaty te działając w jednolitym ugrupowaniu mogą być doskonałym uzupełnieniem systemu rakietowego OPL bazy lotniczej. Wynika to z dużej szybkostrzelności armat, możliwości ciągłego zwalczania obiektów powietrznych bez częstego doładowywania amunicji, pokrycie strefy martwej systemów rakietowych, a także możliwości zwalczania przeciwnika naziemnego.

Skuteczność obrony baz lotniczych przed przeciwnikiem z powietrza będzie zależała również od efektywnego przeciwdziałania środkom i systemom walki radioelektronicznej (WRE) przeciwnika, zakłócającym pracę urządzeń radiolokacyjnych i indentyfikacyjnych "swój-obcy" oraz sprawnego funkcjonowania elektronicznych systemów kierowania ogniem wyrzutni rakietowych.

Uogólniając należy stwierdzić, że w obecnych warunkach obrona przeciwlotnicza węzła lotniskowego bazy lotniczej stanowić powinna część składową systemu obrony KOP, który w swojej strukturze organizacyjnej aktualnie posiada stacjonarne zestawy rakietowe S-75, S-125 oraz lotnictwo myśliwskie.

W walce ze środkami napadu powietrznego przeciwnika, należy zapewnić udział znacznej ilości różnorodnych sił i środków przeciwlotniczych. Na lotniskach baz obronę przeciwlotniczą powinno się zorganizować obiektowo skupiając główny wysiłek na osłonie najważniejszych obiektów lotniskowych przed uderzeniami z powietrza. W związku z powyższym, w każdym batalionie obrony terytorialnej należy przewidywać jedną baterię artylerii przeciwlotniczej wyposażonej w zestaw rakietowo-artyleryjski typu ZUR-23-2S, w składzie:

- podwójnej armaty 2A14 kaliber 23 mm;
- zestawu rakiet "STRZAŁA-2M".

Zestawem tym można zwalczać nisko lecące cele powietrzne manewrujące oraz lecące z kursem stałym z przedniej i tylnej półsfery pociskami artyleryjskimi do 2000 m oraz rakietami do 4000 m.

Poza tym zestaw ten pozwala na zwalczanie lekko opancerzonych celów naziemnych i nawodnych oraz rażenie piechoty odkrytej lub znajdującej się w lekkich ukryciach typu polowego.

Zestaw pozwala na prowadzenie ognia rakietowego bliskiego zasięgu i pociskami artyleryjskimi bez zmiany celownika i celowniczego (operatora).

Można zatem przejść bez przerwy w śledzeniu ze strzelania z armat do prowadzenia ognia rakietami.

Decyzję dotyczącą zmiany cyklu pracy (ze strzelania artyleryjskiego na rakietowe) podejmuje dowódca obsługi (zestawu).

Cykl pracy zmienia się automatycznie po wybraniu rakiety i wciśnięcia pedału zasilania rakiety.

Proponowany zestaw może być holowany przez samochód osobowo - terenowy lub ciężarowo - terenowy, oraz może być zamontowany na samochodzie ciężarowo - terenowym.

Proponowana bateria artylerii przeciwlotniczej powinna wchodzić w skład batalionu obrony terytorialnej (dowódca batalionu obrony terytorialnej powinien podlegać bezpośrednio pod dowódcę bazy lub jego zastępcę d/s liniowych. W jej składzie powinno znajdować się 12 zestawów ZUR-23-2S. Liczba ta zapewniałaby skuteczną obronę lotnisk baz przed uderzeniami przeciwnika z powietrza. Strukturę organizacyjną batalionu obrony terytorialnej (wariant) przedstawiono na rys. .

Propozycje struktury organizacyjnej baterii artylerii przeciwlotniczej oraz możliwości bojowe zestawu - przedstawia załącznik 4.

Obsługę etatową stanowiliby żołnierze rezerwy, którzy w cyklicznym szkoleniu (2-4 lata) wykonywaliby strzelania bojowe na poligonie USTKA, poprzedzone 5-7 dniowym szkoleniem teoretyczno - praktycznym na lotniskach baz lotniczych.

Uwzględniając charakter zadań baterii artylerii przeciwlotniczej celowym będzie, aby ten pododdział zaszeregować do I zestawu w zakresie mobilizacyjnego rozwinięcia.

Znajdujące się na lotniskach baz baterie artylerii przeciwlotniczej wyposażone w 37 mm armaty stanowiłyby uzupełnienie obrony przeciwlotniczej lotnisk, których stanowiska ogniowe powinny znajdować się w odległości 500 m do pasa startowego.

4.2. Organizacja obrony naziemnej lotnisk baz lotniczych

Niezależnie od ŚNP zagrożenie dla baz lotniczych mogą stworzyć: akcje grup specjalnych, desanty powietrzne i ataki wojsk lądowych, a także rozpoznanie (kosmiczne, powietrzne i naziemne).

Wymaga to organizowania na równoznacznych prawach z OPL, systemu obrony naziemnej lotnisk baz lotniczych oraz uzupełniania obrony aktywnej przedsięwzięciami z zakresu obrony biernej.

Istniejące zagrożenia środkami oddziaływania naziemnego przeciwnika stwarzają konieczność organizacji silnej, aktywnej i urzutowanej obrony naziemnej.

W świetle wymagań oraz stojących zadań przed obroną naziemną lotnisk baz lotniczych wydaje się racjonalnym rozwiązaniem

organizacyjnym utworzenie okrężnej obrony naziemnej obejmującej zasadnicze obiekty lotniska, podzielonej na rejony odpowiedzialności (obrony).

Organizując obronę naziemną lotnisk baz lotniczych główny wysiłek należałoby skupić na rozbudowie inżynieryjno - saperskiej, w tym fortyfikacyjnej zasadniczej rubieży obrony. Rubież tą powinno się obsadzać głównymi siłami tworząc w każdym rejonie obrony plutonowe punkty oporu.

Jeden z wariantów planu obrony lotniska przedstawia załącznik 2 i 3.

Zasadniczymi zadaniami głównych sił obrony byłyby: odparcie i likwidacja małych grup przeciwnika przedzierających się na teren lotniska, niedopuszczenie do wysadzenia desantów na terenie lotniska, walka z siłami desantu w przypadku ich wysadzenia, działanie obronne z przejściem do działań zaczepnych w sytuacji przewagi nad przeciwnikiem.

W celu ubezpieczenia działań obronnych sił głównych zasadnym byłoby zorganizowanie rubieży ubezpieczenia bojowego w odległości 2-3 km od rubieży zasadniczej posiadającej sieć punktów obserwacyjnych i rejonów patrolowania. Zadaniami sił zajmujących rubież ubezpieczenia bojowego byłyby: wykrywanie przeciwnika i ustalenie jego sił oraz kierunku działania, powiadomienie pododdziałów sił głównych o wykrytym przeciwniku, związanie walką i niedopuszczenie przeciwnika do łączenia się w większe grupy.

Potęgowanie działań obronnych na kierunku największego zagrożenia realizowałby odwód dowódcy obrony naziemnej rozmieszczony w zasadniczej strefie obrony.

Ocenia się, że według założonej koncepcji obrony naziemnej lotniska należy wykorzystać w każdym rejonie obrony po jednej kompanii obrony z etatową bronią strzelecką wzmocnione plutonem moździerzy.

W odwodzie pozostawić jedną kompanię obrony i baterię przeciwpancerną. Podział sił i środków do obrony naziemnej przedstawia załącznik 5.

Pododdziały obrony naziemnej powinny być wyposażone w lekkie

prznośne uzbrojenie o dużej sile ognia i posiadać strukturę kompanijną z pododdziałami wzmocnienia i zabezpieczenia.
Schemat organizacyjny struktury głównych sił obrony naziemnej przedstawia załącznik 6.
Zaprezentowany podział sił i środków do obrony naziemnej zapewniłby spełnienie zasadniczych celów oraz wykonanie zadań w obronie naziemnej lotniska. Jedno jest pewne, że:

- potrzeby w zakresie obrony naziemnej lotnisk przerastają możliwości etatowych pododdziałów jednostek (baz) lotniczych;
- istnieje konieczność wzmocnienia obrony lotnisk przez pododdziały obrony terytorialnej wyposażone w uzbrojenie do prowadzenia działań właściwych dla wojsk lądowych;
- istnieje konieczność rozbudowy fortyfikacyjnej lotnisk oraz przygotowanie zawczasu rubieży obronnych.

Na lotniskach (w bazach lotniczych) oprócz aktywnej obrony organizuje się ich obronę bierną.

Do zadań realizowanych w ramach biernej obrony lotnisk (baz lotniczych) zalicza się między innymi maskowanie obiektów, rozbudowę inżynieryjno-fortyfikacyjną terenu lotniska, wzmacnianie właściwości obronnych budowli, konstrukcji, urządzeń np. schronohangarów, obwałowań stref rozśrodkowania statków powietrznych, ukryć dla żołnierzy i techniki wojskowej, stanowisk dowodzenia, budowy obiektów pozornych itp.
Organizacja i przygotowanie lotniska do obrony biernej wymaga dużego nakładu pracy sił oraz różnego rodzaju maszyn inżynieryjnych i środków materiałowych typu budowlanego.
W związku z tym, do wykonania wymienionych wcześniej zadań i innych związanych z rozbudową inżynieryjno-fortyfikacyjną lotnisk (baz lotniczych) oraz do usuwania skutków uderzeń przeciwnika na obiekty lotniskowe potrzebne są i przeznaczone wyspecjalizowane pododdziały inżynieryjno-saperskie o określonych możliwościach wykonawczych i usadowione na określonych szczeblach dowodzenia WLOP.

Służby i pododdziały inżynieryjno-saperskie WLOP zadania wykonują w ramach zabezpieczenia obiektowego lotnisk, będącego

funkcją składową zabezpieczenia logistycznego WLOP[4/].

Aktualnie do realizacji zadań zabezpieczenia obiektowego lotnisk przeznaczone są pododdziały obsługi lotnisk, pododdziały remontu lotnisk i oddziały odbudowy lotnisk (ool).

Pododdział obsługi lotniska stanowi etatowy pododdział każdego lotniska bazy lotniczej i przeznaczony jest do utrzymania w stałej gotowości eksploatacyjnej pola wzlotów, dróg kołowania, wewnątrz-lotniskowych, dróg dowozu, stanowisk postoju samolotów, stref rozśrodkowania itp. Pododdział ten składa się ze specjalistycznych pododdziałów eksploatacji lotnisk, saperskiego i wydobywania wody. Jest on wyposażony w sprzęt inżynieryjno-lotniskowy i saperski umożliwiający mu utrzymanie w różnych porach roku w sprawności i konserwację nawierzchni lotniskowych sztucznych i naturalnych oraz drobne naprawy tych nawierzchni po uderzeniach przeciwnika w toku działań bojowych.
Z grupy specjalistycznego sprzętu inżynieryjno-lotniskowego pododdziały obsługi lotniska dysponują: koparkami ciągnikowymi, spycharkami gąsienicowymi, równiarkami samojezdnymi i ciągnionymi, oczyszczarkami lotniskowymi oraz sprzętem i środkami do remontu i konserwacji nawierzchni naturalnych (sprzęt agrotechniczny).

Pododdziały remontu lotnisk to pododdziały bazy lotniczej przeznaczone do remontu lotnisk wchodzących w jej skład, głównie po uderzeniach przeciwnika. Pododdziały te dysponują znacznie większymi możliwościami wykonawczymi niż pododdziały obsługi lotnisk. Stanowią one odwód dowódcy bazy lotniczej. Pododdział ten składa się ze specjalistycznych pododdziałów: przygotowania robót, transportowego, remontu nawierzchni, maszyn i gospodarczego.
Do wykonania zadań pododdział remontu lotnisk dysponuje sprzętem specjalistycznym inżynieryjnym, (np. elektrowniami polowymi, koparkami, ładowarkami, równiarkami samojezdnymi, sprężarkami, walcami, zagęszczarkami, betoniarkami, piłami spalinowymi itp.), samochodowym (samochodami różnej ładowności, dźwigami, wywrotkami

---

4/ W ramach zabezpieczenia logistycznego WLOP realizowane są zadania zabezpieczenia: materiałowego, technicznego, medycznego i obiektowego.

itp.) i lotniskowym (piłami do cięcia betonu, laboratorium polowym, polewarko - zamiatarkami, urządzenie do poszerzania szczelin dylatacyjnych i zestawem urządzeń do wymiany masy w szczelinach dylatacyjnych, itp.).
Pododdziały remontu lotnisk mogą znajdować się też w strukturze rejonu logistycznego WLOP. Stanowiłyby one odwód dowódcy (szefa) rejonu logistycznego.

Decydujące znaczenie w procesie zabezpieczenia działań bojowych statków powietrznych ma pododdział obsługi lotnisk. Poprzez swoją działalność stwarza on warunki umożliwiające bezpieczny start i lądowanie statkom powietrznym.

Doświadczenia wskazują, że o ile pododdziały przeznaczone do realizacji zadań typowo lotniskowych (utrzymania i odbudowy lotnisk) posiadają możliwości wykonawcze w miarę przybliżone do potrzeb, to do wykonania zadań inżynieryjno - saperskich zarówno funkcjonalność pododdziałów jak i ich możliwości są niewystarczające. Wynika to między innymi z negatywnego oddziaływania zaszłości doktrynalnych na strukturę wojsk inżynieryjnych WLOP, a w szczególności sposobu realizacji przedsięwzięć zabezpieczenia inżynieryjnego. Polega to na nie wystarczających możliwościach do realizacji zadań (szczególnie do prac minersko-zaporowych) przez etatowe pododdziały inżynieryjne w bazach lotniczych oraz zakładaniu udziału wojsk lądowych (inżynieryjnych) w zabezpieczaniu inżynieryjnym działań bojowych WLOP. Liczenie na ciągłą (doraźna jest możliwa) pomoc wojsk inżynieryjnych, w warunkach ich ilościowego ograniczania, przy zwiększeniu zadań własnych w warunkach doktryny obronnej, jest nierealne. Przyjęcie doktryny obronnej zakłada odpowiednie uwarunkowania jej realizacji w wypadku konfliktu zbrojnego. Określone miejsce i odpowiedzialne zadania wynikają z niej dla wojsk inżynieryjnych. Zwiększa się też ten zakres w odniesieniu do potrzeb WLOP. Trzeba będzie bowiem zintensyfikować prace inżynieryjne w jednostkach WLOP w okresie pokoju, a na stan wojny, w ramach realizacji zadań zabezpieczenia inżynieryjno - saperskiego WLOP, przewidzieć prowadzenie rozpoznania inżynieryjnego terenu, dalszą jego rozbudowę fortyfikacyjną

rozpoczętą w okresie "P", maskowanie bezpośrednie urządzeń i obiektów, prace minersko-zaporowe i inżynieryjno-drogowe, udział w usuwaniu skutków uderzeń przeciwnika na lotniska i obiekty lotniskowe.

Rozległe obszary lotniska wynoszące średnio 600-700 ha powierzchni i o obwodzie około 20-30 km sprawiają, że odczuwa się wyraźny niedostatek sił i środków inżynieryjno-saperskich tylko do organizacji zabezpieczenia inżynieryjno-saperskiego, nie określając innych przedsięwzięć realizowanych na lotniskach, w których udział sił i środków zabezpieczenia inżynieryjno - sapérskiego staje się nieodzowny. Przewiduje się, że na każdym lotnisku bazy lotniczej w ramach zabezpieczenia inżynieryjno - saperskiego tylko w ramach systemu obrony naziemnej należałoby zbudować schron typu ciężkiego dla dowódcy obrony naziemnej, schrony typu lekkiego w sektorach obrony, odcinki transzei i szczelin częściowo przykrytych oraz rowów łączących, przenośne przeciwpiechotne zapory i zapory stałe z drutu kolczastego, kozły i jeże kolczaste do blokowania przejść i przejazdów oraz skrzyżowań, odpowiednią liczbę (3-5) pól minowych nieszanych o wymiarach około 15 x 500 m.

Zadania rozbudowy inżynieryjnej rejonów obrony będą wykonywane całością sił. Natomiast zadania specjalistyczne będą prowadzone przez przeszkolonych saperów. Część zadań będzie realizowana w czasie "P".

Do wykonania tych zadań celowym jest powołanie służby saperskiej w składzie szefa saperów i kompanii saperów składającej się z trzech plutonów: maszyn inżynieryjnych; saperów; minerów. Proponuję na czas "P" zapewnić funkcjonowanie jednego plutonu saperów. Ponadto powołane siły mogą być wykorzystane do likwidacji skutków napadu powietrznego poprzez: rozpoznanie; oznakowanie dróg i przejść; przywrócenie zdolności eksploatacyjnej lotniska. Rozmieszczenie elementów inżynieryjno-saperskiego zabezpieczenia obrony lotniska przedstawia załącznik 7.

32

4.3. Organizacja obrony przeciwchemicznej lotnisk bazy lotniczej

Zabezpieczenie przeciwchemiczne jest jednym z rodzajów zabezpieczenia bojowego i powinno obejmować zespół przedsięwzięć zapewniających pododdziałom warunki do wykonania zadań w sytuacji skażeń promieniotwórczych, chemicznych i zakażeń biologicznych oraz maskowanie pododdziałów dymem, a także rażenie przeciwnika miotaczami ognia.

Zabezpieczenie przeciwchemiczne między innymi obejmuje: obserwację i wykrywanie uderzeń BMR oraz środkami zapalającymi; rozpoznanie skażeń promieniotwórczych, chemicznych i zakażeń biologicznych; wykorzystanie indywidualnych i zbiorowych środków ochrony przed skażeniami; kontrolę napromieniowania oraz stopnia skażenia żołnierzy i sprzętu bojowego; zabiegi specjalne uzbrojenia i sprzętu bojowego oraz zabiegi sanitarne żołnierzy.

Warunkiem skuteczności zabezpieczenia przeciwchemicznego (obrony przeciwchemicznej) powinien być jej powszechny i kompleksowy charakter. Dlatego też przedsięwzięcia z nim związane powinni realizować wszyscy żołnierze wykorzystując posiadany sprzęt przeciwchemiczny.

Najbardziej złożone przedsięwzięcia wymagające specjalnego przygotowania żołnierzy i zastosowania odpowiedniego sprzętu powinny wykonywać pododdziały przeciwchemiczne. Odporność systemu obrony przeciwchemicznej na skutki użycia BMR osiągnąć można poprzez dalsze usamodzielnienie podległych oddziałów - baz lotniczych w zakresie realizacji najważniejszych zadań specjalistycznych. Zbliżenie do pełnej autonomiczności podległych baz ma znaczenie uniwersalne, a przyjęcie takiego rozwiązania w oddziałach i bazach lotniczych jest szczególnie pożądana.

Biorąc powyższe pod uwagę, celowym wydaje się utworzenie w batalionie obrony terytorialnej plutonu przeciwchemicznego. Strukturę organizacyjną plutonu przeciwchemicznego oraz podstawowe wyposażenie przedstawia załącznik 8.

Pododdział o takiej strukturze byłby w stanie wykonać podstawowe zadania specjalistyczne obrony przeciwchemicznej.

4

4.4. Dowodzenie siłami obrony lotnisk bazy lotniczej. Potrzeby w zakresie organizacji łączności

W przyszłościowym modelu wykorzystania sił obrony terytorialnej pomyślne wykonanie zadań będzie możliwe tylko w przypadku posiadania wysoce sprawnego systemu dowodzenia. System ten musi zintegrować wszystkie jednostki i szczeble dowodzenia zaangażowane do prowadzenia obrony. Jedna z koncepcji tworzenia sił obrony terytorialnej zakłada podporządkowanie jednostek do określonego terytorium województw i dowodzenie nimi w jednolitym systemie. W rysującej się koncepcji zasadnym byłoby dowodzenie realizować w jednym z dwóch wariantów.

W pierwszym wariancie jednostki przewidziane do obrony lotnisk (samodzielne bataliony obrony lotnisk - sbol) po mobilizacyjnym rozwinięciu podporządkowane byłyby operacyjnie dowódcy SP, a dokładniej dowódcom baz lotniczych.
Dowódca bazy lotniczej byłby odpowiedzialny za planowanie i prowadzenie obrony dysponując własnymi siłami i podporządkowanym samodzielnym batalionem obrony lotniska. Realizacja zadań w obronie odbywałaby się we współdziałaniu z jednostkami obrony terytorialnej wykonującymi zadania na terenie właściwego Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego (WSzW) obejmującego lotniska bazy lotniczej.
Elementy współdziałania dotyczyłyby uzgodnienia: rejonów odpowiedzialności w prowadzeniu obrony; wspólnych działań i przedsięwzięć organizacyjnych; elementów zabezpieczenia bojowego. Całością obrony w węźle lotniskowym bazy lotniczej dowodziłby dowódca bazy poprzez zespół dowodzenia obroną lotnisk.

W drugim wariancie jednostki obrony lotnisk podporządkowane byłyby Szefom ~~WSzW~~ RSzW. Organizatorem przygotowania i prowadzenia obrony lotnisk byłby Szef ~~WSzW~~ RSzW na terenie rejonu własnego WSzW. Odpowiedzialność za obronę lotniska bazy ponosiłby dowódca batalionu obrony terytorialnej.
Realizacja zadań przez batalion obrony terytorialnej odbywałaby się w ścisłym współdziałaniu z dowódcą bazy lotniczej poprzez oficera współdziałania wydzielonego ze składu określonego lotniska

bazy. W tym wariancie problemy współdziałania dotyczyłyby: uzgodnienia przygotowania zawczasu pozycji obronnych; sposobu zabezpieczenia logistycznego; określenie najważniejszych obiektów obrony; podziału wysiłku z sił obrony terytorialnej na korzyść obrony lotnisk.

Wydaje się, że z zaprezentowanych wariantów dowodzenia bardziej korzystnym z punktu widzenia SP byłby wariant pierwszy z uwagi na: możliwość decydowania o wykorzystaniu sił przez dowódcę bazy lotniczej; możliwość manewru siłami obrony w węźle lotniskowym bazy lotniczej w zależności od zagrożenia.
Z powyższego wynika też, że przyjęcie wariantu dowodzenia siłami obrony terytorialnej obrony lotnisk baz lotniczych SP dokładnego ustalenia i opracowania zasad współpracy, stwarza konieczność zorganizowania podporządkowania i wykorzystania tych sił w systemie obrony lotnisk baz lotniczch SP. Jednocześnie operacyjne podporządkowanie i dowodzenie pododdziałami obrony terytorialnej (sbol) przez dowódców baz lotniczych stawia przed nimi dodatkowe specjalistyczne zadania, związane z organizacją przejęcia i współdziałania w tym zakresie z określonym stanwiskiem dowodzenia wojsk obrony terytorialnej.

Jedno nie ulega wątpliwości, że skuteczność obrony lotnisk baz lotniczych przed działaniem przeciwnika zależeć będzie głównie od runkcjonalności struktur organizacyjnych, szczególnie związanych z dowodzeniem w zakresie obrony baz. Funkcjonalność tę można osiągnąć podporządkowując jednemu dowódcy wszystkie etatowe i podporządkowane pododdziały specjalistyczne związane z obroną bazy - może to być np. zastępca do spraw liniowych dowódcy bazy. Temu oficerowi podlegać mogą pododdziały obrony przeciwlotniczej, rakietowej, przeciwchemiczne, ochrony, straż przeciwpożarowa oraz przydzielone (podporządkowane) pododdziały obrony terytorialnej. Takie podporządkowanie pododdziałów uniemożliwiałoby dobre kierowanie ich działalnością w czasie wojny, a w okresie pokoju gwarantowałoby ciągłość i kompleksowość szkolenia.

W systemie dowodzenia siłami obrony lotnisk baz lotniczych w celu zapewnienia łączności dowodzenia, współdziałania, meldowania, ostrzegania i powiadamiania dowódcy obrony lotnisk bazy lotniczej,

dowódcy batalionu obrony terytorialnej, dowódcom rejonów obrony i pozostałych pododdziałów sił i środków obrony rubieży powinno wykorzystywać się stacjonarną sieć teletechniczną danego garnizonu i rozbudowywać w miarę potrzeb i możliwości system polowy przez siły i środki pododdziału łączności danego lotniska (bazy lotniczej) i batalionu obrony terytorialnej.

Jednak ze względu na specyfikę obrony lotniska (duży obszar, obwód około 30 km, użycie dużej liczby patroli i organizację punktów oporu, niewystarczającą rozbudowę sieci telefonicznej w różnych garnizonach) podstawowym rodzajem łączności powinna być łączność radiowa, którą należałoby zorganizować w dwóch sieciach radiowych tzn. w sieci radiowej dowodzenia dowódcy obrony lotniska i batalionu obrony terytorialnej z wykorzystaniem radiostacji UKF małej mocy.

Sieć tą tworzyliby: dowódcy baterii bazy lotniczej, dowódcy kompanii obrony terytorialnej (dowódcy rejonów obrony), dowódca baterii artylerii przeciwlotniczej, dowódca baterii moździerzy, dowódca baterii przeciwpancernej, dowódca kompanii saperów i dowódca plutonu przeciwchemicznego, oraz w sieci radiotelefonicznej dowódców kompanii (dowódców rejonów obrony), w której nawiązywaliby łączność dowódcy plutonów, dowódcy drużyn, patrole i punkty oporu.

Schemat organizacji łączności obrony rejonu lotniska przedstawia załącznik 7.

Ponadto należałoby rozwinąć odbiorniki na SD dowódcy obrony lotniska bazy, bot i dowódcy baterii przeciwlotniczej do odbioru sygnałów w sieci radiowej ostrzegania i powiadamiania określonego KOP oraz w sieciach radiowych dowodzenia powietrznego danego pułku lotniczego. Łączność z przełożonym dowódca batalionu obrony terytorialnej (bot) realizował będzie w istniejącym stacjonarnym systemie łączności przewodowej WP lotnisk baz lotniczych oraz za pomocą radiostacji KF średniej mocy włączonej do SR dowodzenia bazy lotniczej. Należy przewidywać, że dowódca batalionu obrony terytorialnej dowodzić będzie z wozu dowodzenia. System łączności obrony lotnisk baz lotniczych powinien być zorganizowany za pomocą etatowych sił i środków baz lotniczych oraz pododdziałów łączności

batalionu obrony terytorialnej. Na szczeblu batalionu obrony terytorialnej celowe jest utworzenie plutonu łączności w składzie: obsługi radiostacji KF średniej mocy, obsługi wozu dowodzenia i drużyn łączności, a na szczeblu kompanii i samodzielnego pododdziału rodzaju wojsk drużyny łączności. Pluton łączności byłby pododdziałem bezpośrednio podporządkowanym szefowi sztabu batalionu obrony terytorialnej. Dowódca plutonu byłby jednocześnie szefem łączności batalionu obrony terytorialnej.
Strukturę organizacyjną plutonu łączności i zestawienie podstawowego sprzętu przedstawia załącznik 8.

Uogólniając, można stwierdzić, że tworzone bazy lotnicze muszą dysponować oprócz odpowiedniej infrastruktury także skuteczną obroną przed oddziaływaniem przeciwnika. Obrona ta powinna być organizowana kompleksowo i dotyczyć zarówno obrony przeciwlotniczej jak i naziemnej. Środki walki stosowane w systemie obrony bazy lotniczej muszą zapewniać warstwowy system ognia wzajemnie się uzupełniający, a siły biorące udział w obronie naziemnej muszą być wystarczające i odpowiednio ugrupowane. Dowodzenie w tym systemie musi być realizowane przez dowódcę obrony lotnisk bazy. Temu dowódcy podporządkowane byłyby pododdziały realizujące w bazie zadania obrony o różnym charakterze czy specyfice wynikającej z reprezentowanej specjalności wojskowej oraz wszystkie podporządkowane wchodzące w system obrony lotnisk baz lotniczych.
Z przedstawionych rozważań wynika, że siły obrony terytorialnej realizować będą szeroki i różnorodny zakres zadań, których głównym celem będzie zachowanie żywotności węzłów lotniskowych baz lotniczych SP. Stąd potrzeby w zakresie stanu osobowego i sprzętu oraz struktura organizacyjna sił obrony terytorialnej wydzielonych do obrony lotnisk baz lotniczych w przyjmowanej koncepcji obrony lotnisk baz SP będą znaczące.

ZAKOŃCZENIE

5. POTRZEBY W ZAKRESIE STANU OSOBOWEGO I SPRZĘTU ORAZ STRUKTURA ORGANIZACYJNA SIŁ OBRONY TERYTORIALNEJ WYDZIELANYCH DO OBRONY LOTNISK BAZ LOTNICZYCH W PRZYJMOWANEJ KONCEPCJI OBRONY LOTNISK BAZ LOTNICZYCH.

Uwzględniając potrzeby obrony naziemnej i przeciwlotniczej lotnisk, a także specjalistyczne zabezpieczenie działań bojowych do obrony każdego z lotnisk należy wydzielić siły conajmniej batalionu obrony terytorialnej (bot).

W strukturze organizacyjnej batalionu podstawowe siły stanowić powinny jednostki ogólnowojskowe w składzie 3-4 kompanii obrony terytorialnej (kot) przeznaczone do wykonania zadań obronnych w poszczególnych rejonach obrony, a także obrony obiektów oddalonych.

Do specjalistycznego zabezpieczenia działań bojowych w strukturze każdego batalionu obrony terytorialnej niezbędne są pododdziały rodzajów wojsk: inżynieryjnych, chemicznych i łączności. Ogniowe wsparcie działań bojowych zapewnią bateria moździerzy i bateria przeciwpancerna, tworząc warunki do prowadzenia skutecznej walki w rejonach obrony lotniska bazy.

Dla zapewnienia bezpośredniej obrony przeciwlotniczej lotnisk bazy konieczne jest włączenie w skład bot conajmniej jednej baterii artylerii przeciwlotniczej zgodnie z przedstawionymi propozycjami. Wariant struktury organizacyjnej batalionu obrony terytorialnej oraz zbiorcze potrzeby w zakresie stanu osobowego przedstawia załącznik 6 i 8.

Szczegółowe rozliczenia potrzeb etatowych przedstawiono w załączniku 9.

Uwzględniając skład węzła lotniskowego bazy (od 2 do 3 lotnisk i 1-2 dow) zachodzi potrzeba zorganizowania od 2-3 batalionów obrony terytorialnej dla potrzeb obrony poszczególnych lotnisk. Bataliony obrony terytorialnej o charakterze terytorialnym powinny być formowane z miejscowych zasobów (rezerw osobowych). W okresie pokoju wydaje się celowym utrzymywanie obsady etatowej żołnierzy zawodowych batalionu szkolnego przeznaczonego do realizacji szkolenia żołnierzy rezerwy w toku ćwiczeń. Dowództwo tego

batalionu stanowiłoby jednocześnie zalążki formowanych batalionów obrony terytorialnej.

Charakter zadań sił obrony lotnisk baz lotniczych wymaga odpowiedniego wyposażenia batalionów obrony terytorialnej w środki walki. Do obrony naziemnej obok broni przenośnej, skutecznej w zwalczaniu piechoty, niezbędne są środki walki skuteczne w zwalczaniu broni pancernej a także uzbrojenie zapewniające ogniowe porażenie przeciwnika. Do zwalczania celów powietrznych obok zestawów artyleryjsko-rakietowych niezbędne są przenośne proste w obsłudze i skuteczne w zwalczaniu nisko lecących celów zestawy rakietowe.

Jeśli chodzi o sprzęt techniczny, to niezbędne jest wyposażenie batalionu obrony terytorialnej w przenośny sprzęt łączności współpracujący ze stacjonarnymi środkami łączności poszczególnych lotnisk. Potrzeby w zakresie sprzętu inżynieryjnego i chemicznego zostały przedstawione w toku wcześniejszych rozważań.

Ważne zagadnienie rozpatrywanego problemu to organizacja mobilizacyjnego rozwinięcia i potrzeby w zakresie szkolenia sił obrony terytorialnej przeznaczonych do obrony lotnisk baz lotniczych.

6. ORGANIZACJA MOBILIZACYJNEGO ROZWINIĘCIA I POTRZEBY W ZAKRESIE SZKOLENIA SIŁ OBRONY TERYTORIALNEJ PRZEZNACZONYCH DO OBRONY LOTNISK BAZ LOTNICZYCH.

Analiza posiadanych rezerw osobowych zgromadzonych przez poszczególne Wojskowe Komendy Uzupełnień, na terenie których rozmieszczone są bazy lotnicze wskazuje. że istnieją zasoby żołnierzy rezerwy nie posiadających nadanych przydziałów mobilizacyjnych, które można wykorzystać do wzmocnienia i uzupełnienia wojsk operacyjnych oraz utworzenia wojsk obrony terytorialnej. Częściowe ich wykorzystanie pozwoliłoby na sformowanie sił zdolnych skutecznie wykonać zadania obrony i ochrony określonego węzła lotniskowego baz lotniczych i osłony ich mobilizacyjnego rozwinięcia.

Utrzymanie przedstawionej w strukturach organizacyjnych liczby żołnierzy w służbie czynnej ze względów ekonomicznych wydaje się niecelowe.

Jednym z możliwych rozwiązań jest przyjęcie koncepcji utworzenia i wykorzystania nowo formowanych batalionów obrony terytorialnej w ramach mobilizacyjnego rozwinięcia zaszeregowując je do zestawu II, a wybranych jego pododdziałów decydujących o gotowości bojowej do zestawu I.
Kadrę batalionów obrony terytorialnej stanowić mogliby żołnierze zawodowi pozyskiwani w ramach wydzielania zalążków.

Biorąc pod uwagę szczupłość sił i środków jednostek nowo formowanych będących w stałej dyspozycji czasu pokojowego przeznaczonych do rozwinięcia elementów bazy mobilizacyjnej, a także brak środków do ewakuacji do rejonów alarmowych celowym będzie prowadzić mobilizacyjne rozwinięcie jednostek obrony terytorialnej naznaczonych do wzięcia udziału w organizacji obrony lotnisk baz w miejscu stałej dyslokacji.

Duża liczba zadań oraz zaangażowanie stanów osobowych jednostek w początkowej fazie procesu OWSGB nie pozwala na zorganizowanie powołania żołnierzy rezerwy siłami własnych akcji kursierskich przeprowadzonych na lotniskach baz lotniczych. Stąd zasadniczym sposobem powołania żołnierzy do batalionów obrony terytorialnej może być akcja kurierska i posłańcza, organizowana przez urzędy terenowych organów administracji państwowej stopnia podstawowego, uruchamiania na polecenie wojskowego komendanta uzupełnień lub szefa wojewódzkiego sztabu wojskowego.

Uwzględniając terytorialność powołania mobilizacyjnych rzutów alarmowych (MRA) oraz związany z tym krótki termin stawiennictwa żołnierzy rezerwy do jednostki, celowym jest określenie terminu osiągnięcia gotowości do działania przez elementy bazy mobilizacyjnej w G-12.

Pododdziałowe punkty wyposażenia rozpoczynałyby działalność pod kierownictwem etatowych grup organizacyjno-mobilizacyjnych i usamodzielniałyby się w miarę przybycia MRA. Wcielenie uzupełnienia zasadniczego celowym będzie poprzedzić powołaniem (z odpowiednim wyprzedzeniem) MRA celem stworzenia odpowiednich

warunków do sprawnego i harmonijnego przejścia batalionów ze struktury etatowej cz. "P" na strukturę etatową cz. "W".

Mobilizacyjnym rozwinięciem kierowaliby dowódcy batalionów. Meldunki o narastaniu sił i środków spływałyby do garnizonowych zespołów kierowania mobilizacyjnym rozwinięciem jednostek wojskowych.

Wykonanie zadań sformowania batalionów należy ściśle skorelować z zadaniami baz lotniczych, oprzeć je na systemie ich mobilizacyjnego rozwinięcia i jego zasadniczych elementach. Zwiększona liczba zadań spowoduje konieczność wzmocnienia obsad elementów bazy mobilizacyjnej.

Problemem otwartym staje się stworzenie odpowiedniej bazy szkoleniowej, wykorzystanie poligonów i specjalistycznych ośrodków szkolenia. Wypracowania nowej koncepcji wymagać będzie szkolenie poborowych w ramach zasadniczej służby wojskowej w specjalnościach wojskowych występujących w etatach czasu "W" batalionów. Szkolenie stanów osobowych w batalionach obrony terytorialnej należy organizować z uwzględnieniem ich specyfiki i przewidywanego zakresu zadań. Wymagać to będzie opracowania odrębnych programów szkolenia i przeszkolenia kadry dowódczej z grup organizacyjno-mobilizacyjnych. Szkolenie dowództw batalionów oraz dowódców kompanii i plutonów rekrutujących się z żołnierzy rezerwy można realizować metodą kursową w wyznaczonych jednostkach. Szkolenie specjalistyczne obsług sprzętu wskazane jest realizować na poligonach w wymiarze kilku dni.

Prognozowane potrzeby w zakresie uzupełnienia w nowych strukturach organizacyjnych (uwzględniając jednostki operacyjne i wojsk obrony terytorialnej) wzrosną o 40-45%. Przewidywane zmiany organizacyjne i dyslokacyjne spowodują konieczność odstąpienia od pełnej terytorialności i utrzymania wymaganej struktury wieku dla podoficerów i szeregowych rezerwy.

Z uwagi na zmiany w uzbrojeniu i wyposażeniu wojsk liczyć należy się z koniecznością przekwalifikowania (przeszkolenia) żołnierzy rezerwy (w znacznych ilościach) do nowych specjalności wojskowych - przy utrzymującym się niskim limicie szkolenia żołnierzy rezerwy.

Szerszego perspektywicznego uwzględnienia wymaga fakt zbieżności terminu tworzenia sił obrony terytorialnej (druga połowa lat dziewięćdziesiątych) z przejściem wyżu demograficznego (1955-1960). Spowoduje to niekorzystne tendencje w gromadzeniu ilościowo-jakościowym zasobów rezerw osobowych, dalszą redukcję wcieleń poborowych do zasadniczej służby wojskowej i ich "starzenie się".

Koniecznością staje się wypracowanie i wdrożenie w życie nowych aktów prawnych oraz wydzielenie zwiększonej ilości środków finansowych i limitów na szkolenie, celem stworzenia odpowiedniego systemu motywacji (obowiązku) udziału w ćwiczeniach i szkoleniach.

Przedstawione zagadnienia wymagają szerszego spojrzenia w skali całych Sił Zbrojnych, wprowadzenia nowych uregulowań i rozwiązania dotychczasowych problemów, bowiem bez tego obciążenie jednostek nowymi zadaniami i ich realizacja stanie się bardzo trudna do wykonania.

Z powyższych rozważań wynikają następujące wnioski, że:

- mobilizacyjne rozwinięcie samodzielnych batalionów obrony lotnisk oprzeć na stacjonarnej bazie mobilizacyjnej lotnisk baz lotniczych;

- zasadniczym sposobem powołania żołnierzy rezerwy powinna być AKiP oranizowana przez terenowe organa administracji państwowej i samorządowej stopnia podstawowego;

- powołanie i wcielenie uzupełnienia zasadniczego poprzedzić powołaniem MRA;

- bataliony zakwalifikować do zestawu II a jego pododdziały decydujące o osiągnięciu gotowości bojowej do zestawu I.

- sformowanie i wykorzystanie batalionu obrony lotnisk zapewniłoby końcową osłonę mobilizacyjnego rozwinięcia baz lotniczych;

- zgromadzone zasoby wyszkolonych rezerw osobowych przez wojskowe komendy uzupełnień determinują konieczność ich wykorzystania i utworzenia sił niezbędnych do obrony i ochrony węzłów lotniskowych baz lotniczych SP;

- w odniesieniu do zabezpieczenia inżynieryjno-saperskiego na lotniskach baz lotniczych realnym wydaje się być wariant

rozwiązania z powołaniem odpowiedniego pododdziału inżynieryjno - saperskiego włączenia go w struktury baz.

Dokonana ocena ilościowo - jakościowa możliwości i potrzeb lotnictwa WLOP w zakresie realizacji prac zabezpieczenia inżynieryjnego wykazała, że szczególnie w przewidywanych warunkach prowadzenia działań bojowych są te możliwości niezadawalające a i zakres możliwych do wykonania prac ograniczony. Wynika to ze zbyt małych sił i niewystarczających środków technicznych i materiałowych zawartych w strukturach pododdziałów i służb zabezpieczenia inżynieryjnego WLOP. Są to bowiem przeważnie drużyny lub plutony inżynieryjno-saperskie o małych możliwościach wykonawczych. Stąd wniosek, że szczególnie na szczeblach taktycznych w WLOP istnieć powinny pododdziały inżynieryjno - saperskie o funkcjonalnych strukturach organizacyjnych i wyposażeniu adekwatnych do potrzeb i kreślonych przez przełożonych w tym zakresie zadań.

Zadania zabezpieczenia inżynieryjno-saperskiego wykonywane powinny być w części w okresie "P" a w części w czasie osiągania wyższych stanów gotowości bojowej (WSGB) i kończone w czasie prowadzenia działań bojowych.

Jednak w bazach lotniczych, do realizacji zadań zabezpieczenia inżynieryjno-saperskiego powinni być powołani specjaliści stanowiąc odpowiedni pododdział (np. kompanię w składzie 3 plutonów) o odpowiednich (potrzebnych) możliwościach wykonawczych. Jeden z tych plutonów w czasie "P" byłby rozwinięty, a dwa pozostałe rozwijane w czasie OWSGB.

Uwzględniając potrzeby lotnictwa w zakresie zabezpieczenia inżynieryjno-saperskiego nie sposób nie wspomnieć o potrzebie budowy (istnienia) całego układu służby inżynierii wojskowej WLOP obejmującego wszystkie jednostki WLOP (nie tylko lotnictwo). Układ taki mogłyby tworzyć Szefostwo Inżynierii na szczeblu operacyjnym, Wydział Inżynierii na szczeblu związku operacyjno-taktycznego oraz szefowie inżynierii na szczeblu taktycznym. Na każdym z wymienionych szczebli kierowania znajdować się powinny pododdziały dysponujące określonymi możliwościami wykonawczymi. Rozważania na powyższy temat pozwoliły też wyciągnąć wniosek, że proponowany

układ zabezpieczenia inżynieryjno-saperskiego powinien być umiejscowiony w pionie szefa sztabu WLOP. Wynika to z przewidywanego zakresu zadań inżynieryjno-sapereskich.
Natomiast pozostawić w gestii szefa logistyki WLOP kompetencje dotyczące zabezpieczenia obiektowego WLOP (infrastruktury) tzn. zabezpieczenia lotniskowego i specjalnego innych rodzajów wojsk (rakietowych i radiotechnicznych) WLOP.

Takie podejście wymaga wyłączenia z obecnych plutonów lotniskowych kompanii obsługi lotnisk drużyny wydobywania i oczyszczania wody oraz drużyny saperów i włączenie ich do plutonów zabezpieczenia inżynieryjnego na szczeblu taktycznym. Taki podział kompetencji wynika z realizowanych zadań przez te dwa układy. Pierwszy bierze udział w zabezpieczeniu bojowym działań drugi w zabezpieczeniu logistycznym.

Ogólna problematyka, którą rozwiązywanoby w ramach systemu inżynierii WLOP powinna dotyczyć między innymi głównie planowania organizacji zabezpieczenia inżynieryjnego i nadzoru obiektów WLOP, ich wykorzystania bojowego, organizowania współdziałania z siłami OT i wojskami operacyjnymi, współdziałaniu w opracowywaniu planów wykorzystania zasobów gospodarki narodowej, szkolenia inżynieryjnego w rodzajach wojsk WLOP i bojowym pododdziałów inżynieryjnych. Natomiast wydaje się, że adekwatnie do rozwiązywanych problemów zadaniami realizowanymi przez pododdziały inżynieryjne WLOP w ramach zabezpieczenia inżynieryjnego powinny być: rozpoznanie i przygotowanie inżynieryjne terenu oraz obiektów WLOP, przygotowanie i utrzymanie dróg, maskowanie bezpośrednie i operacyjne, wykonywanie zapór inżynieryjnych, przygotowanie obiektów do minowania, minowanie i niszczenie obiektów i terenu oraz rozminowanie.

Natomiast w ramach układu infrastruktury (zabezpieczenia obiektowego) rozwiązywanoby problemy związane z: utrzymywaniem w gotowości eksploatacyjnej obiektów WLOP, szczególnie lotnisk, remontami tych obiektów itp. Ponadto w ramach pionów eksploatacji i zaopatrywania logistyki w odniesieniu do układu infrastruktury i inżynierii realizowanoby zadania z zakresu organizacji procesów

eksploatacji i zaopatrywania sprzętu lotniskowego i inżynieryjnego.

Taki podział kompetencji jest konieczny ze względu na funkcjonalność układów i w zasadniczej części odpowiadałby potrzebom wojsk i umożliwiałby realizację zadań zabezpieczenia inżynieryjnego i obiektowego (lotniskowego i techniczno - inżynieryjnego) na właściwym poziomie, szczególnie w obronnych działaniach bojowych na obszarze kraju.

7. ZABEZPIECZENIE LOGISTYCZNE DZIAŁAŃ SIŁ OBRONY TERYTORIALNEJ PRZEZNACZONYCH DO OBRONY LOTNISK BAZY LOTNICZEJ.

Zabezpieczenie logistyczne działań sił obrony terytorialnej przeznaczonych do obrony lotnisk bazy lotniczej to ważny problem wymagający rozwiązania.

Warunki organizacji i realizacji zadań przez bataliony obrony terytorialnej w węźle lotniskowym wskazują na zasadność przyjęcia koncepcji ich zabezpieczenia logistycznego z wykorzystaniem potencjału logistycznego baz lotniczych.

W realizacji zadań logistycznych na rzecz batalionów obrony terytorialnej partycypować powinny następujące służby: uzbrojenia, lotniskowa, materiałów pędnych i smarów, żywnościowa, mundurowa, zakwaterowania i budownictwa oraz służba zdrowia.

Zabezpieczenie w sprzęt bojowy i środki walki realizowałaby służba uzbrojenia utrzymując niezbędne należności broni osobistej, maszynowej, środków przeciwpancernych i przeciwlotniczych oraz moździerzy wraz z zapasem amunicji conajmniej 3 jednostki ognia.

Inżynieryjno-saperską rozbudowę rejonów obrony lotniska musiałaby zapewnić służba lotniskowa i inżynieryjno-saperska z wykorzystaniem etatowego sprzętu oraz po uzupełnieniu w niezbędny sprzęt specjalistyczny. W służbie tej utrzymywane byłyby również niezbędne zapasy min i środków technicznych niezbędnych do przygotowania i zabezpieczenia rejonów obrony lotniska i obiektów oddalonych.

Zabezpieczenie eksploatacji uzbrojenia i sprzętu będącego w wyposażeniu batalionu obrony terytorialnej realizować powinna

służba mps poprzez utrzymywanie niezbędnych ilości paliw, olejów, smarów i płynów specjalnych a także sprzętu rozlewczego i środków transportu.

Zabezpieczenie medyczne zapewnione powinno być z wykorzystaniem stacjonarnych obiektów służby zdrowia w rejonie dyslokacji lotnisk baz. W poszczególnych rejonach obrony i obiektach oddalonych powinna być zorganizowana polowa baza kwaterunkowa. Do tego należałoby wydzielić siły i środki służby mundurowej. Wyżywienie zorganizowane byłoby w polowych punktach żywienia w poszczególnych rejonach obrony przy zaopatrzeniu okresowym z magazynów żywnościowych lotnisk baz lotniczych. W celu zapewnienia właściwego funkcjonowania zabezpieczenia logistycznego niezbędne jest wydzielenie określonej liczby środków transportu oraz zorganizowanie sprawnego systemu łączności.

8. UOGÓLNIENIA I WNIOSKI

W warunkach niedostatku sił do wykonania zadań obronnych na lotniskach bazy lotniczej, tworzenie i przeznaczenie sił obrony terytorialnej do tego celu jest realną szansą poprawy sytuacji w tym względzie.

Możliwości i zakres wykorzystania sił OT do obrony i ochrony lotnisk baz lotniczych SP wynikają bezpośrednio z ich możliwości bojowych i stanu posiadania etatowych środków walki.

Dokonana analiza stanu posiadania tych sił i środków w bazie lotniczej SP wskazuje jednoznacznie na potrzebę zaangażowania sił OT do osłony, obrony i ochrony lotnisk baz lotniczych.

Analiza sił wydzielonych obecnie w bazach lotniczych wykazała, że są to możliwości liczone w kategoriach działań o charakterze ochronno-obronnym, które mogą jedynie utrudnić przeciwnikowi wykonanie zadania, ale nie są w stanie zlikwidować całkowicie niebezpieczeństwa wykonania uderzenia na lotnisko czy węzeł lotniskowy bazy lotniczej. Istnieje więc potrzeba angażowania sił OT nie tylko do obrony bezpośredniej lotnisk, ale do prowadzenia działań rozpoznawczo - opóźniających obejmujących patrolowanie rejonów lotnisk, obserwację i blokowanie odpowiednich kierunków, ograniczenia swobody przemieszczania się sił dywersyjnych itp. Z tego wynika, że wyznaczone zadania siłom OT powinny głównie dotyczyć: przeciwdywersyjnej osłony, obrony i ochrony podejść do lotnisk baz i ich obrony przeciwlotniczej; bezpośredniej obrony lotnisk w przypadku ataku przeciwnika; maskowaniu działalności na lotniskach baz oraz przejmowanie części zadań zabezpieczenia logistycznego.

Realizację tych przedsięwzięć oraz natychmiastowe użycie sił OT mogłaby zapewnić ich odpowiednia dyslokacja, tzn. w pobliżu określonej bazy lotniczej.

Do udziału w tych działaniach mogą być angażowane pododdziały piechoty batalionów OT.

Z dokonanych w opracowaniu rozważań można wnioskować, że:

- obrona i ochrona lotnisk baz lotniczych jest integralnym, ważnym elementem działań bojowych SP;

- przeciwnik dysponuje systemami rozpoznania i niszczenia, pozwalającym oddziaływać na lotniska baz lotniczych SP i ich infrastrukturę na całej głębokości obszaru kraju;

- zapewnienie żywotności lotnisk baz lotniczych SP zależeć będzie od ich skutecznej osłony, obrony i ochrony przed uderzeniami lotnictwa, desantów powietrznych, grup dywersyjno - rozpoznawczych itp.;

- możliwości bojowe pododdziałów, oddziałów baz lotniczych SP w tym zakresie uzasadniają potrzebę włączenia (współdziałania) sił OT do realizacji zadań osłony, obrony i ochrony lotnisk tych baz;

- wyposażenie sił OT powinno zapewniać realizację zadań związanych z osłoną, obroną i ochroną lotnisk baz lotniczych SP;

- dyslokacja jednostek przeznaczonych do osłony, obrony i ochrony lotnisk baz lotniczych powinna zapewniać natychmiastowe ich użycie.

Współczesna obrona lotnisk i węzłów lotniskowych baz lotniczych (BL) powinna mieć charakter obrony dobrze zorganizowanej, obrony powszechnej łączącej w sobie działania z zakresu obrony militarnej i pozamilitarnej. Powszechność obrony lotnisk (BL) wynika ze skali zagrożeń militarnych i niemilitarnych ze strony przeciwnika i konieczności zapewnienia skuteczności tej obrony.

Zgodnie z przeznaczeniem w zadaniach militarnych obrony lotniska brać powinny udział etatowe siły obrony lotnisk BL oraz jednostek wojsk lądowych i obrony terytorialnej rozmieszczonych w rejonie bazy lotniczej i z nią współdziałające. Natomiast w działaniach poza militarnych na rzecz BL mogą (powinny) brać udział oddziały obrony cywilnej (OC) na terenie i w rejonie odpowiedzialności działania których rozmieszczone są lotniska.

W aspekcie organizacyjnym obrona cywilna w odniesieniu do obrony baz lotniczych wyrażana powinna być funkcjonowaniem instytucji państwowych i samorządowych (policji, straży pożarnej, UOP, terytorialnych organów dowodzenia itp.) w systemie obronnym baz lotniczych.

Stąd obrona lotnisk BL jest jedną z podstawowych funkcji zachowania ich żywotności i racją ich istnienia - mającą na celu

skuteczne przeciwdziałanie (obronę) skutkom zagrożeń oraz prowadzenia skutecznej obrony lotnisk w czasie wojny.

Ogólny cel przygotowania obrony czy udziału w obronie BL sił OT można sformułować jako stworzenie (wydzielenie) elementów siły obronnej BL, której zadaniem będzie bezpośrednia i powszechna obrona lotnisk BL przed rażeniem i uchwyceniem przez przeciwnika, a także przed zagrożeniami niemilitarnymi.

Cel ten można osiągnąć poprzez przygotowanie obronne większości lotnisk i BL, głównie leżących na prawdopodobnych kierunkach (rejonach) prognozowanych jako zagrożonych uderzeniami przeciwnika, a w zakresie obrony pozamilitarnej wszystkich lotnisk w systemie rubieży obszarów, stref i rejonów obrony.

Cele szczegółowe taktyczne obrony lotnisk BL sprowadzają się do: niedopuszczenia do uchwycenia z powietrza (marszu) lotnisk przez przeciwnika; wiązania przez obronę lotnisk znacznych sił przeciwnika i umożliwienie ewakuacji podstawowych sił lotnisk BL; zniszczenia lub rozbicia możliwie największych sił przeciwnika i utrzymania lotniska; zapewnienia ochrony i bezpieczeństwa siłom bazującym na lotniskach BL przed zagrożeniami militarnymi i niemilitarnymi.

Obrona BL przez siły OT stanowić może element obrony ZT, bądz też element obrony obszaru odpowiedzialności OW. Zakres zadań obrony tych wojsk w odniesieniu do BL wynikać powinien z ważności BL, usytuowania na obszarze Polski oraz roli w działaniach bojowych Sił Powietrznych (SP).

Do podstawowych zadań BL w obronie lotnisk można zaliczyć: niedopuszczenie do uchwycenia lotniska lub obiektów w obrębie węzła lotniskowego BL lub lotniska bazy przez grupy desantowo - szturmowe i oddziały wydzielone przeciwnika; ochrona ważnych obiektów przed dywersją i jej zwalczanie; opóźnienie podejścia i zwalczanie przeciwnika na podejściach do lotniska; obronę bezpośrednią lotniska; współudział z siłami układu pozamilitarnego w prowadzeniu akcji ratunkowych na lotnisku BL.

Natomiast obronę lotnisk BL przez siły OT należałoby przygotować i prowadzić głównie na podejściach do nich, wykorzystując dogodne warunki obronne terenu. Równocześnie

ważniejszym obiektom rozmieszczonych w rejonie lotniska i w terenie przyległym (np. składom materiałów pędnych i smarów, amunicji i bomb) zapewniałoby to stałą, dość silną ochronę i obronę. Sam obszar węzła lotniskowego BL powinien służyć jako baza dla sił i środków obrony oraz być obszarem manewru nimi na zagrożone kierunki.

Obrona na podejściach do lotnisk BL to połączenie regularnej obrony, opóźnianie z organizowaniem zasadzek i prowadzeniem działań nieregularnych w ugrupowaniu przeciwnika. Istotnym elementem paraliżowania ruchu przeciwnika, będzie stosowanie różnorodnych zapór, zwłaszcza minowych na podejściach - powiązanych z systemem ognia.

Obrona w obrębie lotniska BL to uporczywa walka w oparciu o poszczególne punkty oporu, połączona z manewrem sił odwodowych. Na lotnisku obronę należy organizować w sektorach obrony. Dowódca obrony sektora powinien przygotować i prowadzić obronę (w tym rozpoznanie) na podejściach i w obrębie lotniska - mając ugrupowane siły w głąb i własny odwód. Z kolei dowódca obrony lotniska powinien dysponować własnym odwodem sił i środków obrony. Istotnym elementem prowadzenia takiej obrony jest współdziałanie pomiędzy sektorami obrony lotniska, w szczególności w zakresie zachowania łączności i wspólnego zwalczania przeciwnika oraz udzielania wzajemnie pomocy.

Współdziałanie sił obrony lotniska z wojskami operacyjnymi może polegać na wzmacnianiu obrońców siłami lub środkami tych wojsk, a także lub tylko wsparcia ogniem. W wypadku przejęcia obrony lotniska BL przez siły operacyjne, siły obrony powinny być podporządkowane dowódcom związków (oddziałów) wojsk operacyjnych.

Ważnym elementem ugrupowania bojowego sił obrony i ochrony lotnisk BL i przygotowania i kierowania obroną lotniska jest organizacja służby obserwacyjno-meldunkowej opartej na sieci posterunków stacjonarnych i patroli rozmieszczonych na obwodzie terenu przylotniskowego głównie na zakrytych podejściach terenu do lotniska. Służba ta stanowiąca swoiste rozpoznanie terytorialne umożliwiające wcześniejsze wykrycie przeciwnika i zaalarmowanie podstawowych sił obrony.

Wobec groźby zniszczenia lotniska, braku sił i środków walki dla obrońców, celowe będzie, za zgodą przełożonych, zdecydować się na zakończenie walk o lotnisko i wycofanie sił obrony poza jego obręb.

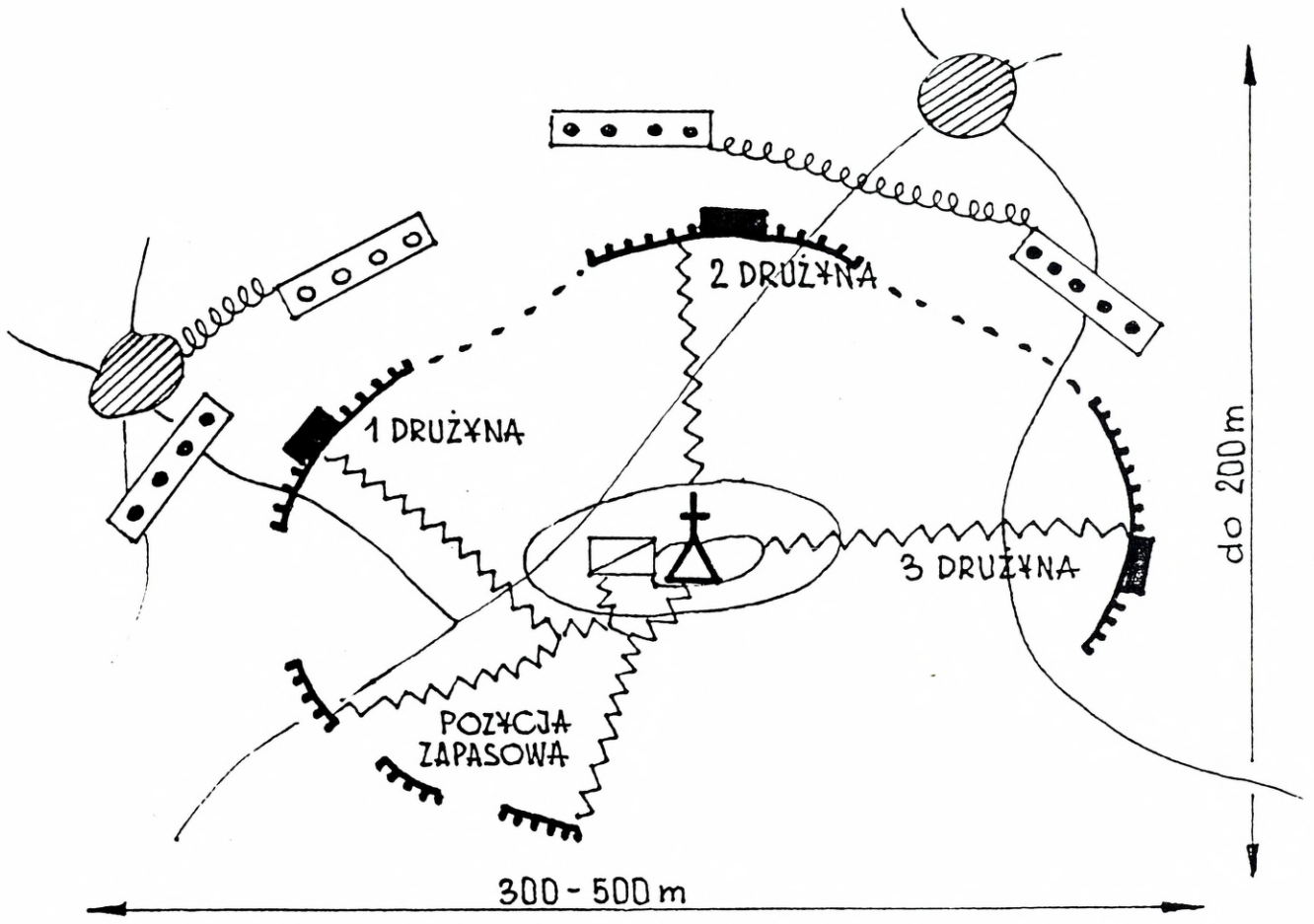
Podstawą do przygotowania jednostek (np. batalionu) OT przeznaczonych (wydzielonych okresowo) do przygotowania obrony (wzięcie udziału w obronie) lotnisk bazy powinny być zadania operacyjne (które szefowi WSzW, RSzW mógłby stanowić dowódca OW lub jego zastępca - szef OT) oraz miejscowe warunki i możliwości.

Wskazane byłoby, aby wypracowanie koncepcji obrony lotnisk BL, planowanie i organizowanie jego obrony powierzyć przewidywanemu na okres zagrożenia i wojny dowódcy obrony węzła lotniskowego BL lub tylko lotnisk BL.

W sytuacji zagrożenia i wojny następowałoby: rozwinięcie przeznaczonych do obrony BL dowództw i sił OT oraz formacji OC, rozpoczęcie i kontynuowanie rozbudowy inżynieryjnej systemu obrony lotnisk BL, rozwinięcie systemu dowodzenia obroną lotnisk, zajęcia pozycji obronnych przez wojska OT.

ZAKOŃCZENIE

Problem organizacji, przygotowania i wykorzystania jednostek obrony terytorialnej do wykonania zadań obronnych na korzyść baz lotniczych wymaga wszechstronnych analiz i badań. W niniejszym opracowaniu przedstawiłem wnioski i propozycje w zakresie wykorzystania jednostek obrony terytorialnej do utrzymania żywotności węzłów lotniskowych baz lotniczych. Zakres wykorzystania tych sił dla potrzeb wspomnianych baz jest jeszcze o wiele szerszy i wymaga dalszych analiz i badań. W opracowaniu przedstawiono zdaniem autora, minimalny niezbędny zakres udziału tych sił w obronie lotnisk baz lotniczych. Jednocześnie uważam, że przedstawione propozycje wymagają weryfikacji w toku dalszych badań, dyskusji i ćwiczeń praktycznych.

LEGENDA:

- ZAPORY INŻYNIERYJNE
- PRZECIWCZOŁGOWE POLA MINOWE
- PRZECIWPIECHOTNE POLA MINOWE
- MAŁOWIDOCZNE ZASIEKI
- PUNKT DOWODZENIA
- TRANSZEJA Z ODCINKIEM ZAKRYTYM I ROWEM ŁĄCZĄCYM

Rys. 1. Punkt oporu obrony lotniska (wariant)

ZAŁĄCZNIK 2

"ZATWIERDZAM"
DOWÓDCA ..... bazy

.....
(stopień,imię i nazwisko)

Dnia: .....

T A J N E

Egz. nr. ...

P L A N
OBRONY LOTNISKA (BAZY) - ....
(część opisowa)

I. ORGANIZACJA POWIADAMIANIA:
- sposób, kolejność powiadamiania stanu osobowego;
- wydzielone środki transportowe do przewozu stanu osobowego do miejsca zbiórki oraz czas i miejsce podstawiania transportu.

II. OBRONA PRZED BRONIA MASOWEGO RAZENIA
- cel obrony;
- organizacja rozpoznania i obserwacji;
- organizacja powiadamiania stanu osobowego o zagrożeniu;
- sposób i stosowane środki ochrony, ukrycia dla stanu osobowego oraz środków materiałowych;
- czynności stanu osobowego w przypadku zagrożenia jądrowego, biologicznego, chemicznego;
- organizacja likwidacji skutków napadu przeciwnika - przedsięwzięcia leczniczo-ewakuacyjne.

III. OBRONA PRZECIWLOTNICZA
- cel obrony;

- organizacja obserwacji sytuacji powietrznej i powiadamiania o zagrożeniu;
- organizacja i sposoby zwalczania środków napadu powietrznego;
- zabezpieczenie stanu osobowego, sprzętu i środków materiałowych przed uderzeniami z powietrza;
- maskowanie obiektów, urządzeń i działalności;
- działanie stanu osobowego w czasie ataku środków napadu powietrznego przeciwnika;
- organizacja likwidacji skutków ataku.

IV. OBRONA NAZIEMNA

- cel obrony;
- organizacja obserwacji i powiadamiania;
- podział stanu osobowego i środków ogniowych;
- organizacja patrolowania;
- organizacja bezpośredniej obrony i ochrony obiektów lotniska (bazy lotniczej);
- działanie stanu osobowego na wypadek napadu na lotnisko wojsk lądowych, desantu powietrznego i grup specjalnych przeciwnika;
- zadania dla wojsk lądowych biorących udział w obronie naziemnej;
- sposoby działania i zadania lotnictwa oraz artylerii przeciwlotniczej w obronie lotniska (bazy);
- organizacja likwidacji skutków napadu.

V. ZABEZPIECZENIE LOGISTYCZNE W OBRONIE LOTNISKA (BAZY)

- liczba środków transportu wydzielonego dla potrzeb obrony i miejsce podstawienia;
- zabezpieczenie w środki transportu w czasie wyprowadzania sił i środków z lotniska (bazy) zagrożonego;
- organizacja dowozu środków rażenia z magazynów do punktów amunicyjnych rejonów obrony, stanowisk ogniowych artylerii przeciwlotniczej;
- organizacja regulacji ruchu na lotnisku (w bazie);

- zabezpieczenie gospodarczo-bytowe i medyczne obrony lotniska.

VI. ORGANIZACJA DOWODZENIA

- organizacja współdziałania sił i środków w obronie lotniska (bazy);
- organizacja łączności w obronie lotniska (bazy);
- organizacja łączności z przełożonymi i lotniskiem rozśrodkowania (zapasowym) (lotniskami węzła lotniskowego bazy);
- organizacja łączności z pododdziałami (oddziałami) współdziałającymi w obronie lotniska (bazy);
- rozmieszczenie stanowisk dowodzenia.

VII. PRZEDSIĘWZIĘCIA WYNIKAJĄCE Z KONKRETNEJ SYTUACJI POWIETRZNEJ I NAZIEMNEJ W REJONIE LOTNISKA (BAZY)

- warianty wyprowadzania pułku lotniczego z lotniska (bazy) zagrożonego na lotnisko rozśrodkowania (zapasowe) (do innej bazy);
- inne niezbędne przedsięwzięcia.

SZEF SZTABU ... plm (bazy)

.....

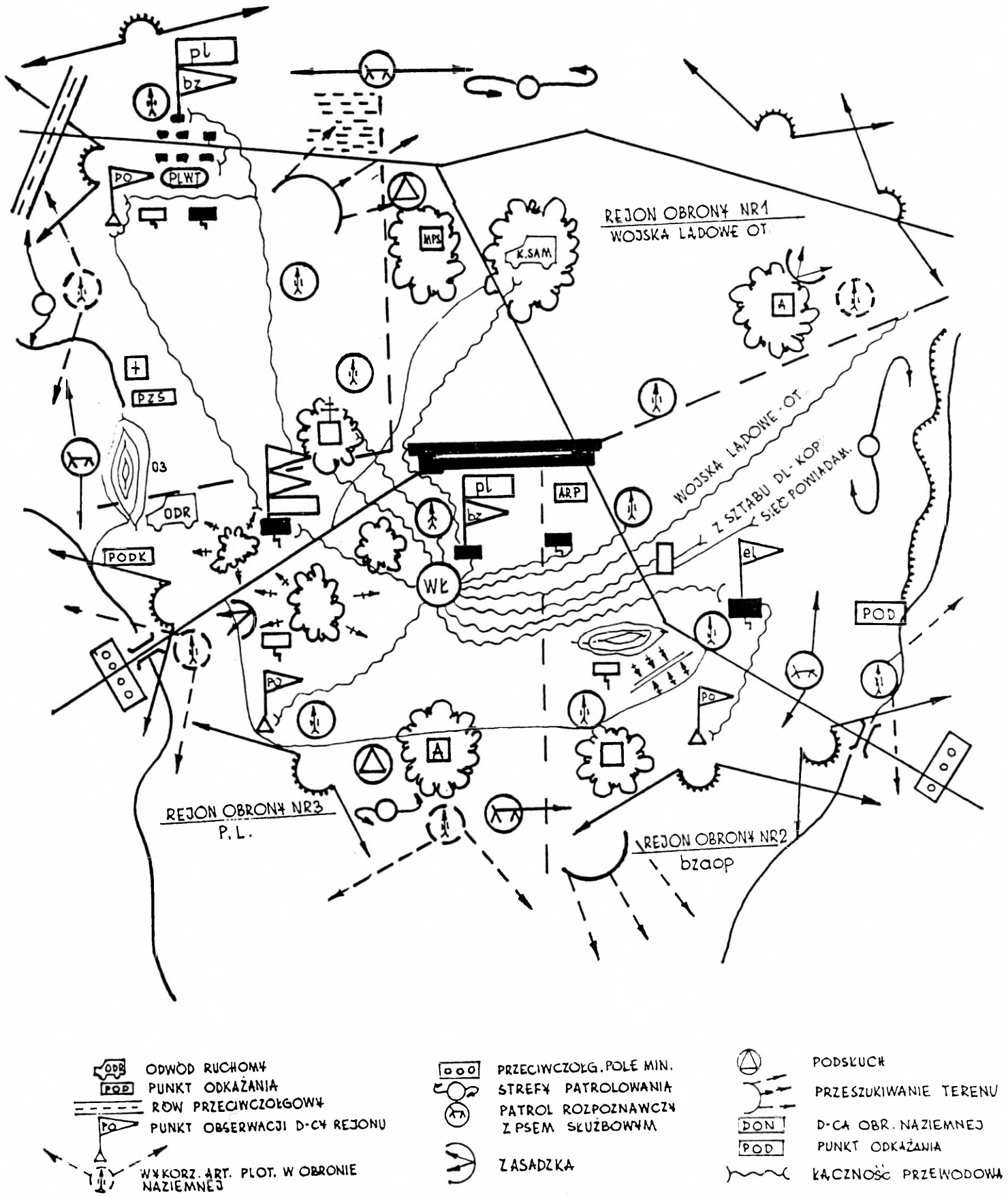
(stopień, imię i nazwisko)

Ponadto część opisowa planu obrony lotniska (bazy) powinna zawierać w postaci tabel - załączników następujące dane:

- sposób powiadamiania stanu osobowego;
- podział sił i środków do obrony przed bronią masowego rażenia;
- podział sił i środków do obrony przeciwlotniczej;
- podział sił i środków do obrony naziemnej;
- schemat łączności przewodowej i radiowej.

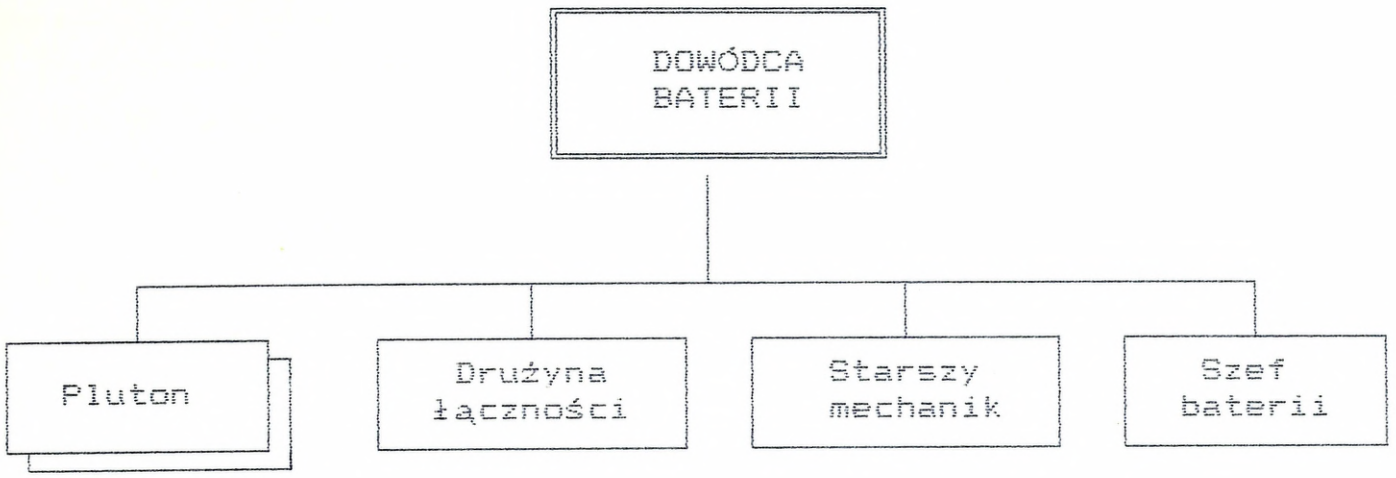
W części graficznej planu obrony lotniska (bazy), na mapie lub planie, uwidacznia się następujące elementy:

- pas startowy, drogi kołowania, strefy rozśrodkowania samolotów i drogi dojazdowe;
- miejsce rozmieszczenia na lotnisku (w bazie) sił i środków oraz obiektów;
- urządzenia inżynieryjne (schrony, szczeliny przeciwlotnicze, przykryte odcinki transzei itp.) służące do ukrycia stanu osobowego;
- stanowiska ogniowe artylerii przeciwlotniczej;
- strukturę obrony naziemnej (punkty oporu, rejony patrolowania, rejony obrony, rejon rozmieszczenia odwodu, sektory obserwacji i ostrzału, pola minowe, zapory inżynieryjne itp.);
- miejsca rozmieszczenia punktów zabiegów specjalnych;
- rejony przeznaczone do wyprowadzania sił i środków w razie skażenia (zagrożenia) lotnisk (baz);
- stanowiska dowodzenia i punkty obserwacyjne;
- system łączności przewodowej i radiowej;
- inne potrzebne dane.

Rys. 2. Plan obrony lotniska - część graficzna (wariant)

ZAŁĄCZNIK 4

Stan osobowy:

Ofic. - 3

Podofic.zaw. - 4

Podofic.zsw - 13

Szeregowych - 67

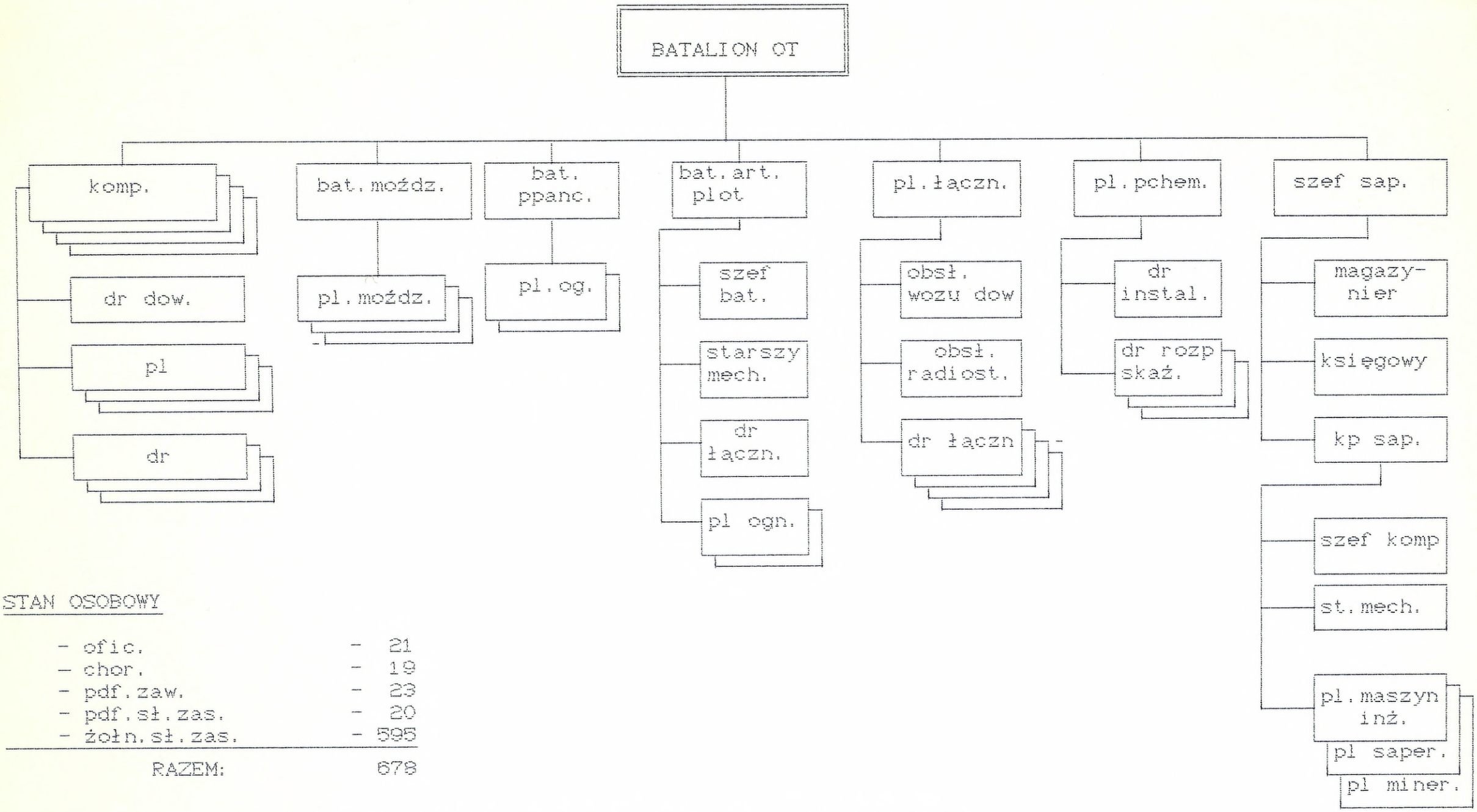
P a r a m e t r	ZU-23-2	Strzała -2M
Kaliber	23 mm	-
Max.odl.strzelania	2500 m	4500 m
Max.skut.ognia	2000 m	4000 m
Max.wysok.strzelania	1500 m	3500 m
Min.wysok.strzelania	-	20 m
P-stwo rażenia celów	0,08-0,1	0,20
Typ rakiety		9M32M

Struktura organizacyjna baterii artylerii przeciwlotniczej i możliwości bojowe zestawu

ZAŁĄCZNIK 5

Element obrony	Siły	Razem	Środki	Razem
Rejon obrony nr 1	kompania obr. pl.moździerzy	93 żoln. 17 żoln.	km RPG-2 moździerze 82 mm	37 szt. 54 szt. 3 szt.
Rejon obrony nr 2	kompania obr. pl.moździerzy	93 żoln. 17 żoln.	km RPG-2 moździerze 82 mm	37 szt. 54 szt. 3 szt.
Rejon obrony nr 3	kompania obr. pl.moździerzy	93 żoln. 17 żoln.	km RPG-2 moździerze 82 mm	37 szt. 54 szt. 3 szt.
Odwód	kompania obr. baterie p.panc	93 żoln. 52 żoln.	km RPG-2 ppk SPG-9	37 szt. 54 szt. 4 szt. 3 szt.
	OGÓŁEM	475 żoln.		380szt.

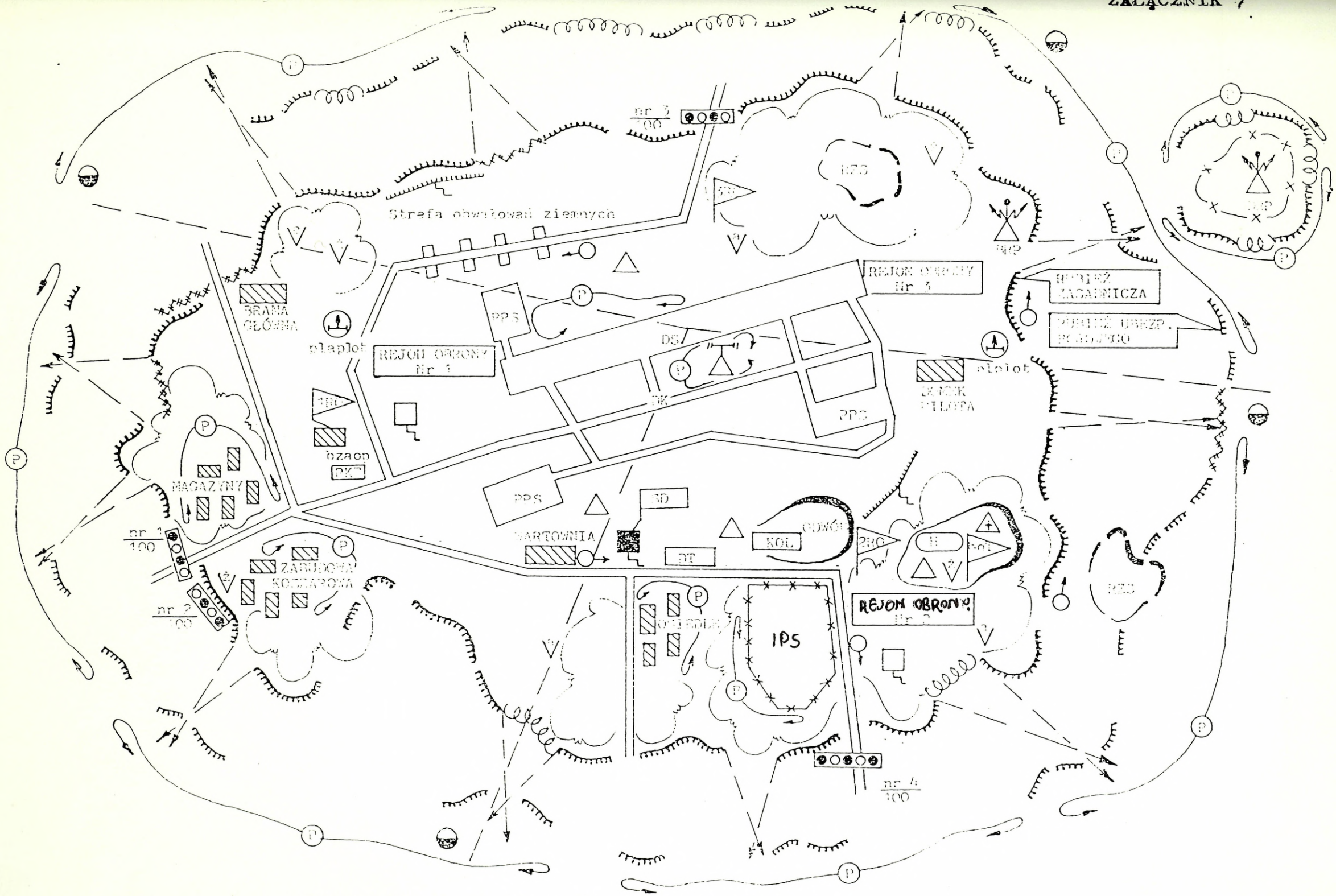
Podział sił i środków w obronie naziemnej lotniska.

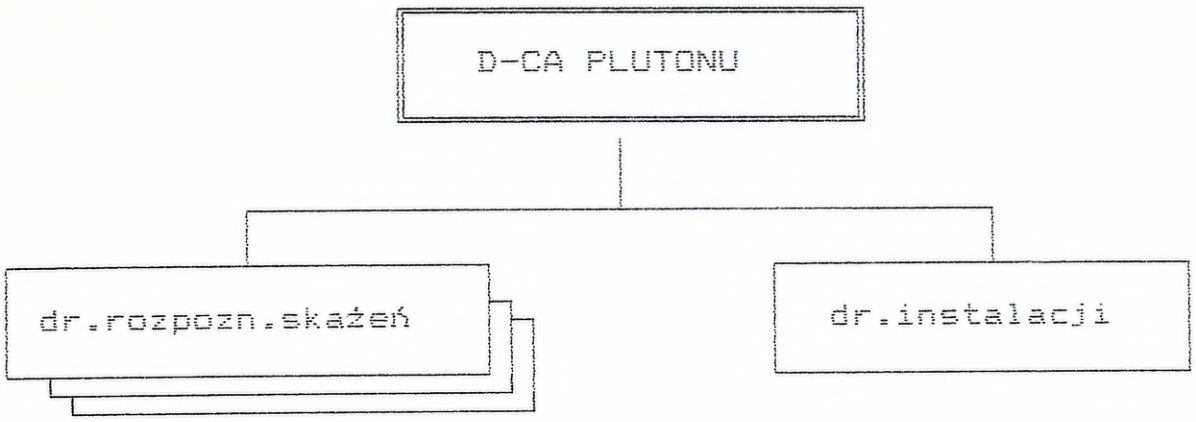
STAN OSOBOWY

- ofic.	- 21
- chor.	- 19
- pdf. zaw.	- 23
- pdf. sł. zas.	- 20
- żołn. sł. zas.	- 595
RAZEM:	678

Struktura organizacyjna batalionu obrony terytorialnej
(wariant)

Rozmieszczenie sił i środków batalionu OT w obronie lotniska

Stan osobowy:

- oficerów – 1
- pdf.zaw. – 1
- pdf.zsw – 3
- żołn.sł.zas. – 14

Sprzęt:

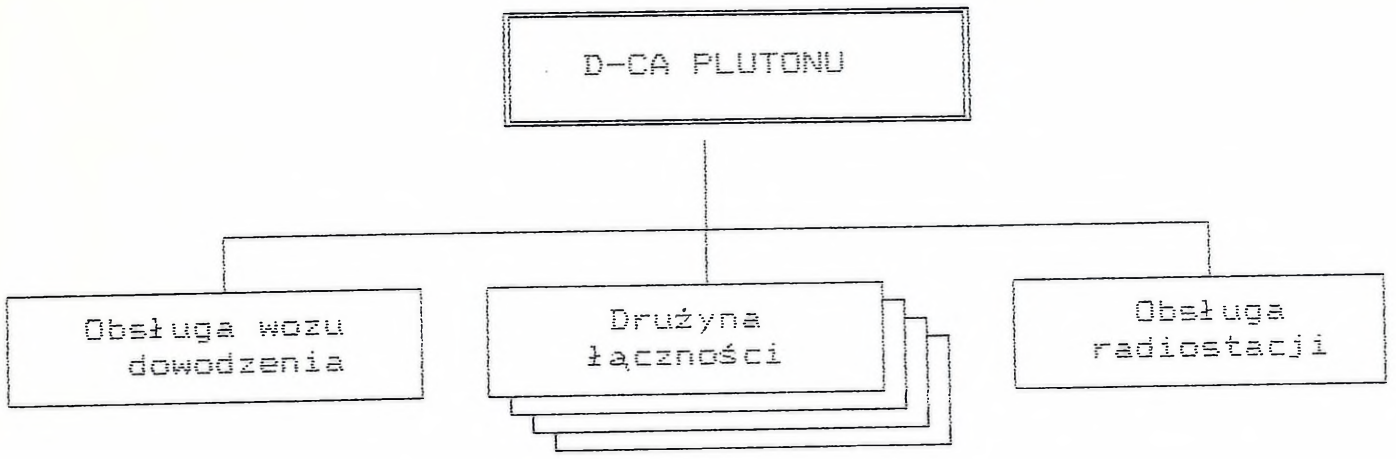
- UAZ rozp.skażeń – 3
- instalacje rozlewcze IRS-2M – 3
- instalacje UG
- samoch.cięż.- terenowy – 1

Organizacja plutonu przeciwchemicznego i zestawienie podstawowego sprzętu

ZAŁĄCZNIK 9

Lp.	Nazwa pododdziału	Ilość pododdz.	Ilość etatów żołnierzy zawod.	Ilość etatów żołnierzy służby zasadniczej
1.	Dowództwo	1	7	-
2.	Kompania ochrony	4	24	348
3.	Bateria moździerzy	1	11	93
4.	Pluton przeciw-chemiczny	1	2	17
5.	Bateria artylerii	1	7	80
6.	Pluton łączności	1	3	17
7.	Kompania saperów	1	9	60
Razem:			63	615

Potrzeby ilościowe w zakresie stanu osobowego batalionu obrony terytorialnej.

Sprzęt:

- radiostacja KF na samochodzie	- 1
- wóz dowodzenia na samochodzie	- 1
- radiostacja UKF małej mocy	- 12
- radiotelefon UKF	- 60
- odbiornik przenośny UKF	- 7
- odbiornik przenośny KF	- 2
- aparat telefoniczny polowy	- 60
- łącznica telefoniczna małonumerowa	- 4
- kabel PKA	- 10 km
- kabel PKL	- 20 km

Organizacja plutonu łączności i zestawienie podstawowego sprzętu.

ZAŁĄCZNIK 11

Lp.	Nazwa pododdziału	Ilość pododdz.	Ilość etatów żołnierzy zawod.	Ilość etatów żołnierzy służby zasadniczej
1.	Dowództwo	1	7	-
2.	Kompania ochrony	4	24	348
3.	Bateria moździerzy	1	11	93
4.	Pluton przeciw-chemiczny	1	2	17
5.	Bateria artylerii	1	7	80
6.	Pluton łączności	1	3	17
7.	Kompania saperów	1	9	60
Razem:			63	615

Potrzeby ilościowe w zakresie stanu osobowego batalionu obrony terytorialnej.

ZAŁĄCZNIK 12

Możliwości użycia wojsk obrony terytorium kraju do realizacji innych zadań zabezpieczenia sił powietrznych RP w działaniach bojowych

W opracowaniu skupiłem uwagę na potrzebie i możliwościach wykorzystania sił OT w systemie obrony i ochrony baz lotniczych. Istnieje jednak wiele innych przedsięwzięć realizowanych przez SP, w których udział sił OT jako elementu wspierającego, wspomagającego wykonanie zadań wydaje się niezbędny. Do takich przedsięwzięć należeć będzie przegrupowanie (przemieszczenie) sił i środków zabezpieczenia logistycznego z jednego do innego rejonu rozwinięcia lub dowozu.

Analiza przebiegu wielu operacji drugiej wojny światowej oraz ostatnich konfliktów zbrojnych wykazuje, że z ogólnego czasu przeznaczonego do prowadzenia działań bojowych, aż 40 - 50% przypadało na przegrupowania (przemieszczenia) wojsk, w tym zabezpieczenia logistycznego i było jednym z ważniejszych składowych prowadzenia operacji wojskowych.

Obecnie przemieszczenie (przegrupowanie) wojsk, w tym szczególnie logistyki, gdzie transport samochodowy jest podstawowym środkiem transportu dowozu środków materiałowych do walczących wojsk, też jest jednym z głównych elementów operacyjnego rozwinięcia wojsk i podstawowym zadaniem sił logistycznych w zakresie dowozu środków materiałowych w toku działań bojowych.

Dotychczas rezultat przemieszczenia w znacznej mierze zależy od skutecznej osłony przemieszczających się po drogach kolumn wojsk i zaopatrzeniowych przed oddziaływaniem lotnictwa, desantów powietrznych, grup dywersyjno - rozpoznawczych (GDR) oraz utrzymania przejezdności (drożności) ciągów komunikacyjnych.

Ponieważ do chwili obecnej, działalność SP oparta jest i uzależniona od sprawności przemieszczania się rzutów zabezpieczenia naziemnego lotnictwa i kolumn zaopatrzeniowych,

stąd nasuwa się myśl o potrzebie i zasadności, co udowadniają prowadzone badania w tym zakresie, wykorzystania wojsk OT w zabezpieczeniu manewru pododdziałów i oddziałów WLOP.

Siły Powietrzne do wykonywania manewru sprzętem naziemnym będą używały własnych środków transportu. Kierunki przemieszczeń narzucać będzie sytuacja polityczno - militarna. Odbywać się one mogą w odniesieniu do SP, a szczególnie lotnictwa, po terenie całego kraju - będzie to częściej kierunek równoleżnikowy niż południkowy. Wynika to z prognozowanych zagrożeń wojną.

Rodzaj sprzętu, jakim dysponują oddziały i pododdziały SP w zasadniczy sposób wpływa na wskaźniki marszowe i zdecydowanie ogranicza możliwości wykonywania manewru po drogach doraźnie przygotowanych i na przełaj, a na jego organizację i przebieg w znacznej mierze wpływać będzie charakter działania przeciwnika.

Prognozując zagrożenie należy oceniać, że systemy wykrywania, rozpoznania i niszczenia potencjalnego przeciwnika są zdolne do wykrycia i niszczenia przemieszczających się kolumn i infrastruktury komunikacyjnej na obszarze całego kraju.

Obiektami uderzeń przeciwnika, których zniszczenie zdezorganizuje lub wręcz uniemożliwi wykonanie manewru będą między innymi przede wszystkim rzuty zabezpieczenia naziemnego SP, mosty, wiadukty, węzły komunikacyjne, przeprawy. Dlatego przemieszczające się kolumny SP wymagają osłony i obrony przed przeciwnikiem powietrznym i naziemnym. Przemieszczenie powinna cechować krótkotrwałość, skrytość i sprawność. Wobec małych możliwości kolumn transportowych SP w organizacji takiej ochrony i osłony organicznymi środkami ich przemieszczenia powinna cechować krótkotrwałość, skrytość i sprawność a zasadny staje się też udział w ochronie i osłonie przemieszczających się rzutów naziemnych SP Sił OT.

Możliwości i zakres wykorzystania Sił OT w zapewnieniu manewru oddziałów i pododdziałów SP wyrażać się powinien ich udziałem w: przeciwdywersyjnej ochronie i obronie linii komunikacyjnych (dróg manewru) oraz utrzymania ich przejezdności oraz kolumn wojsk w czasie przemieszczania i w rejonach postoju;

obronie przeciwlotniczej i maskowaniu ruchu kolumn oraz zabezpieczeniu logistycznym.

W takich warunkach dyslokacja jednostek OT powinna zapewnić ich natychmiastowe użycie przy współdziałaniu terytorialnych organów kierowania, w rejonie współodpowiedzialności rejonowego (regionalnego) sztabu wojskowego (RSzW). Potrzeba zaś utrzymania nakazanych norm taktyczno - operacyjnych przegrupowanie (przemieszczania) sił i środków zabezpieczenia naziemnego SP wymaga wykorzystania systemu kierowania ruchem wojsk, organizowanego przez siły OT. Elementy tego systemu powinny się znajdować na szczeblu okręgowym jako organa planistyczne i nadzorujące, natomiast na szczeblu województwa (regionu) jako organa wykonawcze (komendy kontroli) ruchu, posterunki regulacji ruchu kompanie ochrony obiektów (koo) oraz pułk mostów drogowych (pmd) lub pułk pontonowy (p.pont.) - organizacyjnie dostosowane do potrzeb danego odcinka drogi komunikacyjnej.

Dowódcy przemieszczających się wojsk zabezpieczenia logistycznego SP mają obowiązek współdziałać z RSzW, w granicach ich odpowiedzialności, w zakresie: przydziału dróg marszu, ustalenia określonych norm przemieszczenia, czasu i sposobu przekroczenia ważnych obiektów drogowych, organizacji służby porządkowo-ochronnej; wymiany informacji o położeniu i zadaniach sił OT i przemieszczających się wojskach SP i wojskach operacyjnych rozmieszczonych na kierunku przemieszczenia.

Przemieszczające się kolumny oddziałów i pododdziałów logistycznych SP ubezpieczają się patrolami przed oddziaływaniem przeciwnika naziemnego. Jednak możliwości bojowe tych pododdziałów są bardzo ograniczone. Są one określane w kategoriach działań o charakterze ochronno - obronnym, które mogą jedynie utrudniać przeciwnikowi wykonanie zadania, ale nie są w stanie zlikwidować niebezpieczeństwa uderzenia. Istnieje więc potrzeba angażowania sił OT do prowadzenia działań o charakterze zaczepnym w celu zlikwidowania zagrożenia (zniszczenia sił) przeciwnika uderzeniem. Do wykonania tego zadania mogą być angażowane pododdziały piechoty samodzielnych batalionów, pułków i brygad OT. Ich wykorzystanie do zadań na korzyść przemieszczających się pododdziałów i oddziałów

(rzutów) zabezpieczenia naziemnego SP jest możliwe za pośrednictwem RSzW.

W warunkach obrony na terenie kraju istnieje możliwość wykorzystania instytucji garnizonowych, wojskowych elementów operacyjnego przygotowania terenu, jednostek zmilitaryzowanych i gospodarki narodowej oraz stacjonarnych jednostek do logistycznego zabezpieczenia przemieszczających się kolumn SP.
Zakres współdziałania z tymi jednostkami powinien obejmować: świadczenie usług z zakresu ratownictwa, ostrzegania i alarmowania; pomoc w likwidacji skutków uderzeń przeciwnika, usługi ewakuacyjne: porażonych i chorych oraz techniki do ogniw systemów ewakuacyjnych ludzi i sprzętu; osobowe i materiałowo - techniczne uzupełnianie strat.

Realizacja tych zadań na korzyść przemieszczających się pododdziałów, oddziałów, rzutów zabezpieczenia naziemnego SP, następowałaby z chwilą ich wkroczenia do obszaru odpowiedzialności właściwego RSzW.

Uogólniając stwierdzić można, że manewr pododdziałów i oddziałów, rzutów zabezpieczenia naziemnego SP jest, do chwili obecnej, integralną składową ich działań bojowych.

Przeciwnik, dysponując systemami rozpoznania i niszczenia, pozwalającymi oddziaływać na wojska i infrastrukturę komunikacyjną, na całą głębokość obszaru działań bojowych (kraju) jest zdolny wzbraniania lub wręcz uniemożliwienia manewru kolumnom logistycznym SP. Stąd zapewnienie sprawności, skrytości i terminowości wykonania manewru zależeć będzie od skutecznej osłony kolumn przed uderzeniami lotnictwa, desantów, GDR oraz utrzymania przejezdności linii komunikacyjnych. Analiza możliwości SP w tym zakresie wykazała, że są one niewystarczające. W związku z tym zasadna byłaby współpraca z siłami OT, a dyslokacja jednostek OT powinna zapewnić natychmiastowe ich użycie na korzyść przegrupowujących się (przemieszczających się) jednostek operacyjnych i logistycznych oraz rzutów zabezpieczenia naziemnego SP, na mocy zorganizowanego wcześniej współdziałania między dowódcą przemieszczającego się oddziału, pododdziału, rzutu

naziemnego SP a terytorialnym organem dowodzenia, w rejonie jego odpowiedzialności.

Ponadto na skuteczność i zwiększenie możliwości zabezpieczenia technicznego, medycznego, materiałowego manewru wynikać będzie wykorzystanie instytucji garnizonowych, jednostek zmilitaryzowanych i gospodarki narodowej.

BIBLIOGRAFIA

1. Mańkowski R. – "Podstawy logistyki oddziałów lotnictwa", podręcznik, AON – 1994 r.

2. Mańkowski R. – "Organizacja obrony baz lotniczych ważnym zadaniem WLOP", artykuł, PWLiOP nr 10/92.

3. Zdeb J. – "Wykorzystanie obrony terytorialnej do zabezpieczenia manewru pododdziałów i oddziałów WLOP", artykuł, PWL i OP nr 6/94.

4. Mazurek R. – "Obrona lotnisk i baz lotniczych", artykuł, PWL nr 7-8/94.

BIBLIOTEKA NIEJAWNA
Nr ewid. d-258/A
Akademii Obrony Narodowej

BIBLIOTEKA GŁÓWNA – ARCHIWUM
Nr ewid. 60787
II
Akademii Obrony Narodowej

BIBLIOTEKA GŁÓWNA
Nr ewid. 9/378/S
III
Zbiorów Niejawnych

Wydrukowano w 3 egz.

Egz.nr 1-3 - Bibl.Gł.DZN
Wyk. płk Mańkowski
Druk G.K. dnia 12.07.1995 r.
Nr ks.komp.1/106/93/PF29/95

